

תקן דיווח כספי בינלאומי 4

חוזי ביטוח

International Financial Reporting

Standard 4

Insurance Contracts

גרסה זו כוללת תיקונים הנובעים מתקני דיווח כספי בינלאומיים אשר פורסמו עד 31 במאי 2018 ומועד תחילתם לא מאוחר מיום 1 בינואר 2019.

תיקונים שמועד תחילתם לאחר 1 בינואר 2019

תקן דיווח כספי בינלאומי 4 והמסמכים הנלווים אליו:

- בוטלו על ידי תקן דיווח כספי בינלאומי 17 חוזי ביטוח (פורסם במאי 2017) (מועד תחילה 1 בינואר 2021).

מועד התחילה של תקן דיווח כספי בינלאומי 17 הוא לאחר 1 בינואר 2019 ולכן במהדורה זו נכלל תקן דיווח כספי בינלאומי 4.

תוכן עניינים

החל מסעיף

	תקן דיווח כספי בינלאומי 4
	חוזי ביטוח
1	מטרת התקן
2	תחולה
7	נגזרים משובצים
10	הפרדה של רכיבי פיקדון
13	הכרה ומדידה
13	פטור זמני מתקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים אחדים
15	בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות
20	ירידת ערך של נכסי ביטוח משנה
20א	פטור זמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9
21	שינויים במדיניות חשבונאית
24	שיעורי ריבית שוק שוטפים
25	המשך השימוש בפרקטיקות קיימות
26	זהירות
27	מרווחי השקעה עתידיים
30	חשבונאות צל (Shadow accounting)
	חוזי ביטוח שנרכשו בצירוף עסקים או בהעברת תיק
31	ביטוח
34	מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת
34	מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת בחוזי ביטוח
35	מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת במכשירים פיננסיים
35ב	הצגה
35ב	גישת ה- Overlay
36	גילוי
36	הסבר לסכומים שהוכרו
38	מהות והיקף של סיכונים הנובעים מחוזי ביטוח
39ב	גילויים לגבי הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9
39א	גילויים לגבי גישת ה- overlay
40	מועד תחילה והוראות מעבר
42	גילוי
45	יעוד מחדש של נכסים פיננסיים
46	יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 4 עם תקן דיווח כספי בינלאומי 9

תוכן עניינים (המשך)

נספחים:

נספח א - מונחים מוגדרים

נספח ב - הגדרה של חוזה ביטוח

נספח ג - תיקונים לתקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים[†]

אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של תקן דיווח
כספי בינלאומי 4 שפורסם במרס 2004*

אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של חוזי ערבות
פיננסית (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39
ותקן דיווח כספי בינלאומי 4) שפורסם באוגוסט
2005*

אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של יישום תקן
דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים עם תקן
דיווח כספי בינלאומי 4 חוזי ביטוח (תיקונים לתקן
דיווח כספי בינלאומי 4) שפורסם בספטמבר 2016*

בסיס למסקנות*

דעות מנוגדות*

הנחיות ביצוע*

* לא תורגם לעברית

[†] בספר זה שולבו התיקונים לתקני דיווח כספי בינלאומיים הנובעים מנספח זה בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים הרלוונטיים.

תקן דיווח כספי בינלאומי 4

חוזי ביטוח

תקן דיווח כספי בינלאומי 4 חוזי ביטוח (IFRS 4) מפורט בסעיפים 49-1 ובנספחים א-ג. כל הסעיפים בתקן מחייבים באותה מידה. הוראות התקן, המובאות באותיות מודגשות, מייצגות את העקרונות העיקריים של התקן. מונחים המוגדרים בנספח א מופיעים באותיות מוטות בפעם הראשונה שבה הם מופיעים בתקן. הגדרות של מונחים אחרים מובאות במילון המונחים לתקני דיווח כספי בינלאומיים. יש לקרוא את תקן דיווח כספי בינלאומי 4 בהקשר למטרת התקן ולבסיס למסקנות, להקדמה לתקני דיווח כספי בינלאומיים ולמסגרת המושגית לדיווח כספי. תקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, מספק בסיס לבחירה ויישום של מדיניות חשבונאית בהעדר הנחיות מפורשות.

מטרת התקן

1. מטרת תקן זה היא לקבוע את הדיווח הכספי לגבי חוזי ביטוח על ידי ישות שמנפיקה חוזים כאלה (מתוארת בתקן זה כמבטח), עד אשר הוועדה תסיים את השלב השני של הפרויקט שלה בדבר חוזי ביטוח. בפרט, תקן זה דורש:

(א) שיפורים מסוימים לטיפול חשבונאי על ידי מבטחים לגבי חוזי ביטוח.

(ב) גילוי שמזהה ומסביר את הסכומים בדוחות כספיים של מבטח הנובעים מחוזי ביטוח ושעוזר למשתמשים בדוחות כספיים אלה להבין את הסכום, העיתוי והאי ודאות של תזרימי מזומנים עתידיים מחוזי ביטוח.

תחולה

2. ישות תיישם תקן זה לגבי:

(א) חוזי ביטוח (לרבות חוזי ביטוח משנה) שהיא מנפיקה ולגבי חוזי ביטוח משנה שהיא מחזיקה.

(ב) מכשירים פיננסיים, שהיא מנפיקה, בעלי מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת (discretionary participation feature), ראה סעיף 35). תקן דיווח כספי בינלאומי 7 מכשירים פיננסיים: גילויים דורש מתן גילוי לגבי מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים פיננסיים שכוללים מאפיינים כאלה.

3. תקן זה אינו מתייחס להיבטים אחרים של טיפול חשבונאי על ידי מבטחים, כמו טיפול חשבונאי בנכסים פיננסיים המוחזקים על ידי מבטחים ובהתחייבויות פיננסיות שהונפקו על ידי מבטחים (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 32 *מכשירים פיננסיים: הצגה*, תקן דיווח כספי בינלאומי 7 ותקן דיווח כספי בינלאומי 9 *מכשירים פיננסיים*), למעט:

(א) סעיף 20א מתיר למבטחים שמקיימים קריטריונים מוגדרים ליישם פטור זמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9;

(ב) סעיף 35ב מתיר למבטחים ליישם את גישת ה-overlay לנכסים פיננסיים שיועדו; וכך

(ג) סעיף 45 מתיר למבטחים לסווג מחדש בנסיבות מוגדרות חלק מהנכסים הפיננסיים שלהם, או את כל הנכסים הפיננסיים שלהם, למדידה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

4. ישות לא תיישם תקן זה לגבי:

(א) אחריות על מוצרים שהונפקה ישירות על ידי יצרן, סוחר או קמעונאי (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 15 *הכנסות מחוזים עם לקוחות* ותקן חשבונאות בינלאומי 37 *הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים*).

(ב) נכסים והתחייבויות של מעסיקים בהקשר לתוכניות הטבה לעובדים (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 19 *הטבות עובד* ותקן דיווח כספי בינלאומי 2 *תשלום מבוסס מניות*) ומחויבויות בגין הטבת פרישה המדווחת על ידי תכניות הטבות פרישה מוגדרות (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 26 *הטיפול החשבונאי והדיווח על ידי ישויות המנהלות תוכניות להטבות פרישה*).

(ג) זכויות חוזיות או מחויבויות חוזיות שתלויות בשימוש העתידי, או בזכות להשתמש, בפריט לא פיננסי (לדוגמה, דמי רישיון אחדים, תמלוגים אחדים, תשלומי חכירה משתנים אחדים ופריטים דומים), כמו כן לגבי ערבות לערך שייר של חוכר המשובצת בחכירה (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 16 *חכירות*, תקן דיווח כספי בינלאומי 15 *הכנסות מחוזים עם לקוחות* ותקן חשבונאות בינלאומי 38 *נכסים בלתי מוחשיים*).

(ד) חוזי ערבות פיננסית, אלא אם כן המנפיק הצהיר מפורשות קודם לכן שהוא מתייחס לחוזים אלה כחוזי ביטוח ויישם חשבונאות המתייחסת לחוזי ביטוח, ובמקרה זה המנפיק יכול לבחור ליישם או את תקן חשבונאות בינלאומי 32, תקן דיווח כספי בינלאומי 7 ותקן דיווח כספי בינלאומי 9 או את תקן זה לחוזי ערבות פיננסית כאלה. המנפיק יכול לבצע את הבחירה לכל חוזה בנפרד, אך הבחירה לגבי כל חוזה אינה ניתנת לשינוי.

(ה) תמורה מותנית שמשולמת או שמתקבלת בצירוף עסקים (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 3 צירופי עסקים).

(ו) *חוזי ביטוח ישירים* שהישות מחזיקה (כלומר, חוזי ביטוח ישירים שבהם הישות היא בעלת הפוליסה). אולם, *חברה מוסרת* תיישם תקן זה לגבי חוזי ביטוח משנה שהיא מחזיקה.

5. לנחיות ההתייחסות, תקן זה מתאר ישות כלשהי, שמנפיקה חוזה ביטוח, כמבטח, ללא הבחנה אם המנפיק מוגדר או לא מוגדר כמבטח לצרכים משפטיים או לצרכי פיקוח. יש לקרוא את כל ההפניות למבטח בסעיפים 3(א)-3(ב), 20א-20ב, 35ב-35ד, 39ב-39ג ו- 46-49 כמתייחסות גם למנפיק של מכשיר פיננסי שכולל מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת.

6. חוזה ביטוח משנה הוא סוג של חוזה ביטוח. בהתאם לכך, כל ההתייחסויות בתקן זה לחוזי ביטוח חלות גם על חוזי ביטוח משנה.

נגזרים משובצים

7. תקן דיווח כספי בינלאומי 9 דורש כי ישות תפריד נגזרים משובצים אחדים מהחוזה המארח שלהם, תמדוד אותם בשווי הוגן ותכלול שינויים בשווי ההוגן שלהם ברווח או הפסד. תקן דיווח כספי בינלאומי 9 חל על נגזרים המשובצים בחוזה ביטוח אלא אם הנגזר המשובץ הוא בעצמו חוזה ביטוח.

8. כחריג לדרישות בתקן דיווח כספי בינלאומי 9, מבטח אינו צריך להפריד, ולמדוד בשווי הוגן, אופציה של בעל פוליסה לפיה הוא יכול לפדות חוזה ביטוח תמורת סכום קבוע (או תמורת סכום המבוסס על סכום קבוע ושיעור ריבית), גם אם מחיר המימוש שונה מהערך בספרים של ההתחייבות הביטוחית המארחת. אולם, הדרישות בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 חלות על אופציית מכר או

על אופציה לפדיון מוקדם (cash surrender option) שמשוּבצות בחוזה ביטוח, אם ערך הפדיון משתנה בתגובה לשינוי במשתנה פיננסי (כמו מחיר או מדד של הון או סחורת יסוד (commodity)), או בתגובה לשינוי במשתנה לא פיננסי שאינו ייחודי לצד לחוזה. בנוסף, דרישות אלה חלות גם אם היכולת של המחזיק לממש אופציית מכר או אופציה לפדיון מוקדם מופעלת על ידי (triggered by) שינוי במשתנה כזה (לדוגמה, אופציית מכר שניתנת למימוש אם מדד מניות מגיע לרמה מוגדרת).

9. סעיף 8 חל באופן שווה גם על אופציות לפדות מכשיר פיננסי הכולל מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת.

הפרדה של רכיבי פיקדון

10. חוזה ביטוח אחדים כוללים גם רכיב ביטוח וגם רכיב פיקדון. במקרים אחדים, מבטח נדרש או רשאי להפריד רכיבים אלה:

(א) הפרדה נדרשת אם מתקיימים שני התנאים הבאים במצטבר:

(i) המבטח יכול למדוד את רכיב הפיקדון (לרבות אופציות פדיון משוּבצות כלשהן) בנפרד (כלומר, ללא התחשבות ברכיב הביטוח).

(ii) המדיניות החשבונאית של המבטח אינה דורשת להכיר בכל המחויבויות ובכל הזכויות הנובעות מרכיב הפיקדון.

(ב) הפרדה מותרת, אך אינה נדרשת, אם המבטח יכול למדוד את רכיב הפיקדון בנפרד כאמור בסעיף (א)(i), אולם המדיניות החשבונאית שלו דורשת להכיר בכל המחויבויות ובכל הזכויות הנובעות מרכיב הפיקדון, מבלי להתחשב בבסיס המשמש למדידה של זכויות ומחויבויות אלה.

(ג) הפרדה אינה מותרת אם מבטח לא יכול למדוד את רכיב הפיקדון בנפרד כאמור בסעיף (א)(i).

11. להלן דוגמה למצב שבו מדיניות חשבונאית של מבטח אינה דורשת להכיר בכל המחויבויות הנובעות מרכיב פיקדון. חברה מוסרת מקבלת פיצוי בגין הפסדים ממבטח משנה, אך החוזה מחייב את החברה המוסרת לשלם חזרה את הפיצוי בשנים הבאות. מחויבות

זו נובעת מרכיב פיקדון. אם המדיניות החשבונאית של החברה המוסרת הייתה מאפשרת אחרת להכיר בפיצוי כהכנסה ללא הכרה במחויבות הנוצרת, נדרשת הפרדה.

12. על מנת להפריד חוזה, מבטח צריך :

(א) ליישם תקן זה לגבי רכיב הביטוח.

(ב) ליישם תקן דיווח כספי בינלאומי 9 לגבי רכיב הפיקדון.

הכרה ומדידה

פטור זמני מתקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים אחדים

13. סעיפים 10-12 בתקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות מגדירים קריטריונים שישות תשתמש בהם בקביעת מדיניות חשבונאית אם אף תקן דיווח כספי בינלאומי אינו מתייחס ספציפית לפריט. אולם, תקן זה פוטר מבטח מיישום קריטריונים אלה לגבי מדיניות חשבונאית שלו לגבי :

(א) חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים, כמו אלה המתוארים בסעיפים 31 ו-32); וכן

(ב) חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש.

14. למרות זאת, תקן זה אינו פוטר מבטח מיישומים אחדים של הקריטריונים שבסעיפים 10-12 לתקן חשבונאות בינלאומי 8. במיוחד, מבטח :

(א) לא יכיר כהתחייבות בהפרשות כלשהן בגין תביעות עתידיות אפשריות, אם תביעות אלה נובעות מחוזי ביטוח שאינם קיימים בסוף תקופת הדיווח (כמו הפרשות לסיכונים יוצאים מן הכלל (catastrophe provisions) או הפרשות לאיזון).

(ב) צריך לבצע בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות שמתוארת בסעיפים 15-19.

(ג) צריך לגרוע התחייבות ביטוחית (או חלק מהתחייבות ביטוחית) מהדוח על המצב הכספי שלו כאשר, ואך ורק כאשר, היא חדלה להתקיים - כלומר, כאשר המחויבות המוגדרת בחוזה מסולקת או מבוטלת או פוקעת.

(ד) לא יקוז :

(i) נכסי ביטוח משנה מול התחייבויות הביטוחיות הקשורות; או

(ii) הכנסה או הוצאה מחוזי ביטוח משנה מול ההכנסה או ההוצאה מחוזי הביטוח הקשורים.

(ה) יבחן אם קיימת ירידת ערך של נכסי ביטוח משנה שלו (ראה סעיף 20).

בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות

15. מבטח יעריך בסוף כל תקופת דיווח, אם התחייבויות ביטוחיות, שהוכרו על ידו, הן נאותות, באמצעות שימוש באומדנים שוטפים של תזרימי מזומנים עתידיים על פי חוזי הביטוח שלו. אם הערכה זו מראה כי הערך בספרים של ההתחייבויות הביטוחיות שלו (פחות עלויות רכישה נדחות קשורות ופחות נכסים בלתי מוחשיים קשורים, כמו אלה הנדונים בסעיפים 31 ו-32) אינו מספק לאור אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, יש להכיר בכל החסר (deficiency) ברווח או הפסד.

16. אם מבטח מיישם בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות, שמקיימת דרישות מינימליות מוגדרות, תקן זה אינו מטיל דרישות נוספות. הדרישות המינימליות הן כלהלן :

(א) הבדיקה בוחנת אומדנים שוטפים של כל תזרימי המזומנים החוזיים, ושל תזרימי מזומנים קשורים כמו עלויות טיפול בתביעות, וכן נבחנים תזרימי מזומנים הנובעים מאופציות ומערבויות משובצות.

(ב) אם הבדיקה מראה כי ההתחייבות אינה מספקת, כל החסר מוכר ברווח או הפסד.

17. אם מדיניות חשבונאית של מבטח אינה דורשת בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות, שמקיימת דרישות מינימליות של סעיף 16, המבטח צריך :

(א) לקבוע את הערך בספרים של ההתחייבויות הביטוחיות הרלוונטיות¹ פחות הערך בספרים של:

(i) עלויות רכישה נדחות קשורות כלשהן; וכן

(ii) נכסים בלתי מוחשיים קשורים כלשהם, כמו אלה שנרכשו בצירוף עסקים או בהעברת תיק (ראה סעיפים 31 ו-32). אולם, לא מתחשבים בנכסי ביטוח משנה קשורים, משום שמבטח מטפל בהם בנפרד (ראה סעיף 20).

(ב) לקבוע אם הסכום המתואר בסעיף (א) הוא נמוך מהערך בספרים שהיה נדרש אם ההתחייבויות הביטוחיות הרלוונטיות היו נמצאות בתחולת תקן חשבונאות בינלאומי 37. אם הוא נמוך יותר, המבטח יכיר בכל ההפרש ברווח או הפסד ויפחית את הערך בספרים של עלויות הרכישה הנדחות הקשורות או של הנכסים הבלתי מוחשיים הקשורים או יגדיל את הערך בספרים של ההתחייבויות הביטוחיות הרלוונטיות.

18. אם בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות של מבטח מקיימת דרישות מינימליות של סעיף 16, הבדיקה מיושמת ברמת הסיכום המצרפי המוגדרת בבדיקה זו. אם בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות של המבטח אינה מקיימת דרישות מינימליות אלה, ההשוואה המתוארת בסעיף 17 תיעשה ברמת תיק של חוזים שהם בעלי סיכון דומה באופן כללי ומנוהלים יחד כתיק אחד.

19. הסכום המתואר בסעיף 17(ב) (כלומר, התוצאה של יישום תקן חשבונאות בינלאומי 37) ישקף מרווחי השקעה עתידיים (ראה סעיפים 27-29) אם ורק אם, הסכום המתואר בסעיף 17(א) משקף גם הוא מרווחים אלה.

ירידת ערך של נכסי ביטוח משנה

20. אם נפגם ערכם של נכסי ביטוח משנה של חברה מוסרת, החברה המוסרת תפחית את הערך בספרים שלה בהתאם לכך ותכיר בהפסד מירידת ערך זה ברווח או הפסד. קיימת ירידת ערך של נכס ביטוח משנה אם ורק אם:

¹ ההתחייבויות הביטוחיות הרלוונטיות הן ההתחייבויות הביטוחיות (ועלויות רכישה נדחות קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) שלגביהן המדיניות החשבונאית של המבטח אינה דורשת בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות, שמקיימת דרישות מינימליות של סעיף 16.

(א) קיימת ראייה אובייקטיבית, כתוצאה מאירוע שהתרחש לאחר הכרה לראשונה בנכס הביטוח המשנה, שיתכן והחברה המוסרת לא תקבל את כל הסכומים המגיעים לה לפי תנאי החוזה; וכן

(ב) לאירוע זה יש השפעה, שניתן למדוד אותה באופן מהימן, על הסכומים שהחברה המוסרת תקבל ממבטח המשנה.

פטור זמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9

20.א. תקן דיווח כספי בינלאומי 9 דן בטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים וחל מתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018 או לאחריו. אולם, למבטח שמקיים את הקריטריונים בסעיף 20ב, תקן זה מספק פטור זמני אשר מתיר למבטח, אך אינו דורש ממנו, ליישם את תקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה במקום את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 לתקופות שנתיות המתחילות לפני 1 בינואר 2021. מבטח שמיישם את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9:

(א) ישתמש בדרישות בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 הנחוצות על מנת לספק את הגילויים הנדרשים בסעיפים 39ב-39 לתקן זה; וכן

(ב) יישם למכשירים הפיננסיים שלו את כל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים הרלוונטיים האחרים, למעט כמתואר בסעיפים 20א-20ז, 39ב-39 ו-46-47 לתקן זה.

20.ב. מבטח רשאי ליישם את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אם, ורק אם:

(א) הוא לא יישם קודם לכן גרסה כלשהי של תקן דיווח כספי בינלאומי 9², למעט את דרישות ההצגה של רווחים והפסדים בגין התחייבויות פיננסיות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בסעיפים 5.7.1(ג), 5.7.7-5.7.9, 7.2.14 ו-5.7.5ב-5.7.20 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 ורק אותן; וכן

(ב) פעילויותיו (its activities) קשורות בעיקרן (predominantly) לביטוח, כמתואר בסעיף 20ד, במועד

² הוועדה פרסמה גרסאות עוקבות של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 ב-2009, 2010, 2013 ו-2014.

**הדיווח השנתי הסמוך שקדם ל-1 באפריל 2016, או במועד
דיווח שנתי עוקב כמפורט בסעיף 20.**

ג20. מבטח המיישם את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 רשאי לבחור ליישם רק את דרישות ההצגה של רווחים והפסדים בגין התחייבויות פיננסיות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בסעיפים 5.7.1(ג), 5.7.7-5.7.9, 7.2.14 ו- 5.7.5-5.7.20 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9. אם מבטח בוחר ליישם דרישות אלה, הוא יישם את הוראות המעבר הרלוונטיות בתקן דיווח כספי בינלאומי 9, ייתן גילוי לעובדה שהוא יישם דרישות אלה ויספק על בסיס מתמשך את הגילויים המתאימים המפורטים בסעיפים 10-11 לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 (כפי שתוקן על ידי תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2010)).

ד20. פעילויות של מבטח קשורות בעיקרן לביטוח אם, ורק אם :

(א) הערך בספרים של התחייבויותיו הנובעות מחוזים שבתחולת תקן זה, אשר כולל רכיבי פיקדון כלשהם או נגזרים משובצים כלשהם שהופרדו מחוזי ביטוח בהתאם לסעיפים 7-12 לתקן זה, הוא משמעותי בהשוואה לסך כל הערך בספרים של כל התחייבויותיו ; וכן

(ב) האחוז של סך כל הערך בספרים של התחייבויותיו הקשורות לביטוח (ראה סעיף 20ה) ביחס לסך כל הערך בספרים של כל התחייבויותיו הוא :

(i) גבוה מ-90 אחוז ; או

(ii) נמוך או שווה ל-90 אחוז אך גבוה מ-80 אחוז, והמבטח אינו עוסק בפעילות משמעותית שאינה קשורה לביטוח (ראה סעיף 20).

ה20. לצורך יישום סעיף 20(ב), התחייבויות הקשורות לביטוח כוללות :

(א) התחייבויות הנובעות מחוזים שבתחולת תקן זה, כמתואר בסעיף 20(א) ;

(ב) התחייבויות בגין חוזה השקעה שאינו נגזר הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39 (כולל אלה שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד שלגביהן המבטח יישם את הדרישות בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 לגבי ההצגה של רווחים והפסדים (ראה סעיף 20(א) ו-20ג) ; וכן

(ג) התחייבויות הנובעות מכך שהמבטח מנפיק את החוזים ב- (א) ו-(ב), או מקיים מחויבויות הנובעות מהם. דוגמאות להתחייבויות כאלה כוללות נגזרים המשמשים לצמצום סיכונים הנובעים מחוזים אלה ומהנכסים המגבים חוזים אלה, התחייבויות מסים רלוונטיות כמו התחייבויות המסים הנדחים בגין הפרשים זמניים חייבים במס המתייחסים להתחייבויות הנובעות מחוזים אלה וכן מכשירי חוב שהונפקו הכלולים בהון הרגולטורי של המבטח.

20. בעת בחינה אם מבטח עוסק בפעילות משמעותית שאינה קשורה לביטוח לצורך יישום סעיף 20ד(ii), עליו להביא בחשבון:

(א) רק את אותן פעילויות שמהן הוא עשוי להניב הכנסות ושביגן עשויות להתהוות לו הוצאות; וכן

(ב) גורמים כמותיים או איכותיים (או שניהם), כולל מידע זמין לציבור כמו הסיווג הענפי שמשמשים בדוחות כספיים מחילים על המבטח.

20. סעיף 20ב(ב) דורש מישות לבחון אם היא כשירה לפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 במועד הדיווח השנתי הסמוך שקדם ל-1 באפריל 2016. לאחר מועד זה:

(א) ישות שקודם לכן הייתה כשירה לפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 תבחן מחדש אם פעילויותיה קשורות בעיקרן לביטוח במועד דיווח שנתי עוקב, אם, ורק אם, חל שינוי בפעילויות הישות, כמתואר בסעיפים 20ח-20ט, במהלך התקופה השנתית שהסתיימה באותו מועד.

(ב) ישות שקודם לכן לא הייתה כשירה לפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 רשאית לבחון מחדש אם פעילויותיה קשורות בעיקרן לביטוח במועד דיווח שנתי עוקב, הקודם ל-31 בדצמבר 2018, אם, ורק אם, חל שינוי בפעילויות הישות, כמתואר בסעיפים 20ח-20ט, במהלך התקופה השנתית שהסתיימה באותו מועד.

20ח. לצורך יישום סעיף 20ז, שינוי בפעילויות של ישות הוא שינוי:

(א) שנקבע על ידי ההנהלה הבכירה של הישות כתוצאה משינויים חיצוניים או פנימיים;

(ב) משמעותי לפעילויות (operations) הישות; וכן

(ג) שניתן להוכחה לצדדים חיצוניים.

בהתאם לכך, שינוי כזה מתרחש רק כאשר הישות מתחילה או מפסיקה לבצע פעילות שהיא משמעותית לפעילויות שלה או שמשנה באופן משמעותי את הגודל של אחת מהפעילויות שלה; לדוגמה, כאשר הישות רכשה, מימשה או ביטלה קו עסקי.

20ט. שינוי בפעילויות של ישות, כמתואר בסעיף 20ח, צפוי להיות נדיר מאוד. השינויים הבאים אינם שינויים בפעילויות של ישות לצורך יישום סעיף 20ז:

(א) שינוי במבנה המימון של הישות אשר כשלעצמו אינו משפיע על הפעילויות שמהן הישות מניבה הכנסות ושביגין מתהוות לה הוצאות.

(ב) תוכנית של הישות למכור קו עסקי, גם אם הנכסים וההתחייבויות מסווגים כמוחזקים למכירה בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 5 נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו. תוכנית למכור קו עסקי יכולה לשנות את הפעילויות של הישות ולהביא לביצוע בחינה מחדש בעתיד אך עליה להשפיע קודם לכן על ההתחייבויות המוכרות בדוח על המצב הכספי של הישות.

20י. אם ישות אינה כשירה עוד לפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 כתוצאה מבחינה מחדש (ראה סעיף 20זא), אז הישות רשאית להמשיך ליישם את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 רק עד סוף התקופה השנתית שהתחילה מיד לאחר אותה בחינה מחדש. למרות זאת, הישות חייבת ליישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 עבור תקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2021 או לאחריו. לדוגמה, אם ישות קובעת שהיא אינה כשירה עוד לפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 בהתאם לסעיף 20זא) ביום 31 בדצמבר 2018 (סוף התקופה השנתית שלה), אז הישות רשאית להמשיך ליישם את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 רק עד ליום 31 בדצמבר 2019.

20יא. מבטח שקודם לכן בחר ליישם את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 רשאי בתחילת תקופה שנתית עוקבת כלשהי לבחור ליישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 9, ללא אפשרות לשנות בחירה זו.

מאמץ לראשונה

20יב. מאמץ לראשונה, כהגדרתו בתקן דיווח כספי בינלאומי 1 אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים, רשאי ליישם את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 המתואר בסעיף 20א, אם, ורק אם, הוא מקיים את הקריטריונים המתוארים בסעיף

20ב. ביישום סעיף 20ב(ב), ישתמש המאמץ לראשונה בערכים בספרים שנקבעו תוך יישום תקני דיווח כספי בינלאומיים במועד המוגדר באותו סעיף.

20ג. תקן דיווח כספי בינלאומי 1 כולל דרישות ופטורים החלים על מאמץ לראשונה. דרישות ופטורים אלה (לדוגמה, סעיפים 16ד-17 לתקן דיווח כספי בינלאומי 1) אינם גוברים על הדרישות בסעיפים 20א-20 ו-39ב-39 לתקן זה. לדוגמה, הדרישות והפטורים בתקן דיווח כספי בינלאומי 1 אינם גוברים על הדרישה שמאמץ לראשונה חייב לקיים את הקריטריונים המוגדרים בסעיף 20יב כדי ליישם את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

20ד. מאמץ לראשונה שנותן גילוי למידע הנדרש בסעיפים 39ב-39 ישתמש בדרישות ובפטורים בתקן דיווח כספי בינלאומי 1 שרלוונטיים לביצוע הבחינות הדרושות לגילויים אלה.

פטור זמני מדרישות ספציפיות בתקן חשבונאות בינלאומי 28

20ט. סעיפים 35-36 לתקן חשבונאות בינלאומי 28 השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות דורשים מישות ליישם מדיניות חשבונאית אחידה בעת שימוש בשיטת השווי המאזני. למרות זאת, עבור תקופות שנתיות המתחילות לפני 1 בינואר 2021, ישות רשאית, אך אינה מחויבת, להשאיר את המדיניות החשבונאית הרלוונטית שמיושמת על ידי החברה הכלולה או על ידי העסקה המשותפת כדלקמן:

(א) הישות מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 אך החברה הכלולה או העסקה המשותפת מיישמת את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9; או

(ב) הישות מיישמת את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 אך החברה הכלולה או העסקה המשותפת מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 9.

20טז. כאשר ישות משתמשת בשיטת השווי המאזני לטיפול בהשקעתה בחברה כלולה או בעסקה משותפת:

(א) אם תקן דיווח כספי בינלאומי 9 יושם קודם לכן בדוחות הכספיים ששימשו ליישום שיטת השווי המאזני לאותה חברה כלולה או לאותה עסקה משותפת (לאחר תיאומים כלשהם שבוצעו על ידי הישות), אז תקן דיווח כספי בינלאומי 9 ימשיך להיות מיושם.

(ב) אם הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 יושם קודם לכן בדוחות הכספיים ששימשו ליישום שיטת השווי המאזני לאותה חברה כלולה או לאותה עסקה משותפת (לאחר תיאומים כלשהם שבוצעו על ידי הישות), אז ניתן ליישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 לאחר מכן.

20. ישות רשאית ליישם את סעיפים 20טו ו-20טז(ב) עבור כל חברה כלולה או עסקה משותפת בנפרד.

שינויים במדיניות חשבונאית

21. סעיפים 22-30 יחולו הן על שינויים שמבוצעים על ידי מבטח שיישם כבר תקני דיווח כספי בינלאומיים והן על שינויים שמבוצעים על ידי מבטח שמאמץ לראשונה תקני דיווח כספי בינלאומיים.

22. מבטח רשאי לשנות מדיניות חשבונאית שלו לגבי חוזי ביטוח אם ורק אם, השינוי גורם לדוחות הכספיים להיות רלוונטיים יותר לצורכי קבלת ההחלטות הכלכליות של המשתמשים ולא פחות מהימנים, או יותר מהימנים ולא פחות רלוונטיים לצרכים אלה. מבטח ישקול מהימנות ורלוונטיות באמצעות הקריטריונים בתקן חשבונאות בינלאומי 8.

23. כדי להצדיק שינוי מדיניות חשבונאית שלו לגבי חוזי ביטוח, מבטח צריך להראות כי השינוי גורם לדוחות כספיים שלו להיות קרובים יותר לקיום הקריטריונים בתקן חשבונאות בינלאומי 8, אך השינוי אינו צריך להשיג ציות מלא לקריטריונים אלה. הנושאים הספציפיים הבאים ידונו להלן:

(א) שיעורי ריבית שוטפים (סעיף 24);

(ב) המשך השימוש בפרקטיקות קיימות (סעיף 25);

(ג) זהירות (סעיף 26);

(ד) מרווחי השקעה עתידיים (סעיפים 27-29); וכן

(ה) חשבונאות צל (סעיף 30).

שיעורי ריבית שוק שוטפים

24. מבטח רשאי, אך לא נדרש, לשנות מדיניות חשבונאית שלו כך שימדדו מחדש ההתחייבויות הביטוחיות שיועדו³, על מנת לשקף שיעורי ריבית שוק שוטפים, ושינויים בהתחייבויות אלה יוכרו ברווח או הפסד. תוך כדי כך, הוא יכול להתחיל לנקוט במדיניות חשבונאית שדורשת אומדנים והנחות שוטפים אחרים לגבי ההתחייבויות שיועדו. הבחירה בסעיף זה מאפשרת למבטח לשנות מדיניות חשבונאית שלו לגבי התחייבויות שיועדו, ללא יישום עקבי של מדיניות זו לגבי כל ההתחייבויות הדומות, כפי שהיה נדרש לפי תקן חשבונאות בינלאומי 8. אם מבטח מחליט לייעד התחייבויות בהתאם לבחירה זו, הוא ימשיך ליישם שיעורי ריבית שוק שוטפים (ואם מתאים, אומדנים והנחות שוטפים אחרים) באופן עקבי בכל התקופות לגבי כל ההתחייבויות האלה עד שהן יחדלו להתקיים.

המשך השימוש בפרקטיקות קיימות

25. מבטח יכול להמשיך לנקוט בפרקטיקות הבאות, אך יישום לראשונה של אף אחת מהן אינו עונה על הדרישות של סעיף 22:

(א) מדידת התחייבויות ביטוחיות על בסיס ערך לא מהוון.

(ב) מדידת זכויות חוזיות לעמלות עתידיות בגין ניהול השקעות בסכום העולה על השווי ההוגן שלהן, כפי שנובע מהשוואה עם עמלות שוטפות הנגבות על ידי גורמי שוק אחרים בגין שירותים דומים. סביר כי השווי ההוגן בעת ההתקשרות בזכויות חוזיות אלה שווה לעלויות ששולמו בגין יצירתן (origination costs), אלא אם עמלות עתידיות בגין ניהול השקעות ועלויות קשורות אינן עומדות בקנה אחד עם המקובל בשוק.

(ג) שימוש במדיניות חשבונאית לא אחידה לגבי חוזי ביטוח (ולגבי עלויות רכישה נדחות קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים, אם ישנם כאלה) של חברות בנות, למעט כפי שמותר לפי סעיף 24. אם מדיניות חשבונאית זו אינה אחידה, מבטח יכול לשנות אותה אם השינוי אינו גורם למדיניות החשבונאית להיות שונה יותר ואם הוא מקיים את כל הדרישות האחרות של תקן זה.

³ בסעיף זה, התחייבויות ביטוחיות כוללות עלויות רכישה נדחות קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים, כמו אלה שידונו בסעיפים 31 ו-32.

זהירות

26. מבטח אינו צריך לשנות מדיניות חשבונאית שלו לגבי חוזי ביטוח על מנת לבטל זהירות יתר. אולם, אם מבטח כבר מודד חוזי ביטוח שלו תוך כדי שימוש בזהירות מספקת, הוא לא יעלה את רמת הזהירות.

מרווחי השקעה עתידיים

27. מבטח אינו צריך לשנות מדיניות חשבונאית שלו לגבי חוזי ביטוח על מנת לבטל מרווחי השקעה עתידיים. אולם, קיימת הנחה הניתנת להפרכה שדוחות כספיים של מבטח יהיו פחות רלוונטיים ופחות מהימנים, אם הוא יתחיל לנקוט במדיניות חשבונאית שמשקפת מרווחי השקעה עתידיים במדידה של חוזי ביטוח, אלא אם מרווחים אלה משפיעים על התשלומים החוזיים. שתי דוגמאות למדיניות חשבונאית שמשקפת מרווחים אלה:

(א) שימוש בשיעור היוון שמשקף את אומדן התשואה על נכסי המבטח; או

(ב) חיזוי התשואות על נכסים אלה לפי אומדן שיעור תשואה, היוון תשואות חזויות אלה לפי שיעור שונה והכללת התוצאה במדידה של ההתחייבות.

28. מבטח יכול לסתור את ההנחה הניתנת להפרכה המתוארת בסעיף 27 אם ורק אם, הרכיבים האחרים של שינוי במדיניות חשבונאית מגדילים את הרלוונטיות ואת המהימנות של הדוחות הכספיים שלו באופן שמספיק כדי לגבור על הירידה ברלוונטיות ובמהימנות כתוצאה מהכללה של מרווחי השקעה עתידיים. לדוגמה, נניח כי מדיניות חשבונאית נוכחית של מבטח לגבי חוזי ביטוח כוללת הנחות זהירות מידי שנקבעות בעת ההתקשרות בחוזה ושיעור היוון שנקבע על ידי גוף פיקוח ללא קשר ישיר לתנאי שוק, ומתעלמת מאופציות ומערבויות משובצות אחדות. יתכן והמבטח יכול להפוך את הדוחות הכספיים שלו ליותר רלוונטיים ולא פחות מהימנים על ידי מעבר לבסיס חשבונאות המכוון למשקיע (comprehensive investor-oriented basis of accounting) שנמצא בשימוש רחב ושוכלל:

(א) אומדנים והנחות שוטפים;

(ב) תיאום (adjustment) סביר (אך לא זהיר מידי) כדי לשקף סיכון ואי ודאות;

(ג) מדידות שמשקפות גם את הערך הפנימי וגם את ערך הזמן של אופציות וערבוביות משובצות; וכן

(ד) שיעור היוון שוק שוטף, גם אם שיעור היוון זה משקף את אומדן התשואה על נכסי המבטח.

29. בגישות מדידה אחדות, משתמשים בשיעור ההיוון על מנת לקבוע את הערך הנוכחי של מרווח רווח עתידי. לאחר מכן, מרווח רווח זה מיוחס לתקופות שונות באמצעות נוסחה. בגישות אלה, שיעור ההיוון משפיע על המדידה של ההתחייבות רק בעקיפין. בפרט, לשימוש בשיעור היוון פחות מתאים יש השפעה מצומצמת, אם בכלל, על המדידה של ההתחייבות בעת ההתקשרות. אולם, בגישות אחרות, שיעור ההיוון קובע את המדידה של ההתחייבות באופן ישיר. במקרה האחרון, משום ששימוש לראשונה בשיעור היוון המבוסס על נכס (asset-based discount rate) יש השפעה מהותית יותר, מאוד לא סביר כי מבטח יוכל להפריך את ההנחה הניתנת להפרכה שבסעיף 27.

חשבוונאות צל (Shadow accounting)

30. במודלים חשבונאיים אחדים, רווחים או הפסדים שמומשו בגין נכסים של מבטח משפיעים ישירות על המדידה של חלק או של כל (א) ההתחייבויות הביטוחיות שלו, (ב) עלויות רכישה נדחות קשורות ו-(ג) נכסים בלתי מוחשיים קשורים, כמו אלה המתוארים בסעיפים 31 ו-32. מבטח רשאי, אך לא נדרש, לשנות מדיניות חשבונאית שלו כך שרווח או הפסד, שהוכר אבל לא מומש, בגין נכס ישפיע על מדידות אלה באותו אופן כמו רווח או הפסד שמומש. התיאום הקשור להתחייבות הביטוחית (או לעלויות רכישה נדחות או לנכסים בלתי מוחשיים) יוכר ברווח כולל אחר אם ורק אם, הרווחים או ההפסדים שלא מומשו מוכרים ישירות ברווח כולל אחר. פרקטיקה זו מתוארת לעיתים כיחשבונאות צל.

חוזי ביטוח שנרכשו בצירוף עסקים או בהעברת תיק ביטוח

31. על מנת לציית לדרישות תקן דיווח כספי בינלאומי 3, מבטח צריך, במועד הרכישה, למדוד בשווי הוגן את ההתחייבויות הביטוחיות שניטלו ואת נכסי הביטוח שנרכשו בצירוף עסקים. אולם, מבטח רשאי, אך לא נדרש, להשתמש בהצגה מורחבת שמפצלת את השווי ההוגן של חוזי ביטוח שנרכשו לשני רכיבים:

(א) התחייבות הנמדדת בהתאם למדיניות החשבונאית של המבטח לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק; וכן

(ב) נכס בלתי מוחשי, המייצג את ההפרש בין (i) השווי ההוגן של זכויות הביטוח החוזיות שנרכשו והמחויבויות הביטוחיות החוזיות שהתקבלו לבין (ii) הסכום שתואר ב- (א). המדידה לאחר מכן של נכס זה תהיה עקבית עם המדידה של ההתחייבות הביטוחית הקשורה.

32. מבטח הרוכש תיק חוזי ביטוח יכול להשתמש בהצגה המורחבת שתוארה בסעיף 31.

33. הנכסים הבלתי מוחשיים, המתוארים בסעיפים 31 ו-32, הוצאו מתחולתם של תקן חשבונאות בינלאומי 36 *ירידת ערך נכסים* ותקן חשבונאות בינלאומי 38. אולם, יש ליישם את תקן חשבונאות בינלאומי 36 ותקן חשבונאות בינלאומי 38 לגבי רשימות לקוחות ולגבי קשרי לקוחות המשקפים את הציפיות לחוזים עתידיים שאינם חלק מזכויות הביטוח החוזיות ומהמחויבויות הביטוחיות החוזיות שקיימות במועד של צירוף עסקים או של העברת תיק.

מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת

מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת בחוזי ביטוח

34. חוזי ביטוח אחדים כוללים מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת כמו גם *מרכיב מובטח*. המנפיק של חוזה זה:

(א) רשאי, אך אינו צריך, להכיר במרכיב המובטח בנפרד ממאפיין ההשתתפות לפי שיקול דעת. אם המנפיק אינו מכיר בהם בנפרד, הוא צריך לסווג את כל החוזה כהתחייבות. אם המנפיק מסווג אותם בנפרד, הוא צריך לסווג את המרכיב המובטח כהתחייבות.

(ב) צריך, אם הוא מכיר במאפיין ההשתתפות לפי שיקול דעת בנפרד מהמרכיב המובטח, לסווג מאפיין זה כהתחייבות או כרכיב נפרד בהון. תקן זה אינו מגדיר באיזה אופן המנפיק קובע אם מאפיין זה הוא התחייבות או הון. המנפיק רשאי לפצל מאפיין זה לרכיבי התחייבות ורכיבים הוניים וישתמש במדיניות חשבונאית עקבית לגבי פיצול זה. המנפיק לא יסווג מאפיין זה כקבוצת ביניים שאינה התחייבות ואינה הון.

(ג) רשאי להכיר בכל הפרמיות שהתקבלו כהכנסות ללא הפרדת חלק כלשהו שמתייחס לרכיב ההוני. כתוצאה מכך, השינויים במרכיב המובטח ובחלק של מאפיין ההשתתפות לפי שיקול דעת שסווג כהתחייבות יוכרו ברווח או הפסד. אם חלק ממאפיין ההשתתפות לפי שיקול דעת או המאפיין

במלואו מסווג בהון, ניתן לייחס חלק מרווח או מהפסד למאפיין זה (באותו אופן כפי שניתן לייחס חלק זה לזכויות שאינן מקנות שליטה). המנפיק יכיר בחלק של רווח או הפסד, שניתן לייחס לרכיב הוני כלשהו של מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת, כהקצאת רווח או הפסד, ולא כהוצאה או כהכנסה (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 הצגת דוחות כספיים).

(ד) צריך, אם החוזה כולל נגזר משובץ שנמצא בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 9, ליישם תקן דיווח כספי בינלאומי 9 לגבי נגזר משובץ זה.

(ה) צריך, מכל הבחינות שלא מתוארות בסעיפים 14-20 ו-34(א)-(ד), להמשיך לנקוט במדיניות חשבונאית קיימת שלו לגבי חוזים כאלה, אלא אם הוא משנה מדיניות חשבונאית זו באופן שתואם את סעיפים 21-30.

מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת במכשירים פיננסיים

35. הדרישות בסעיף 34 חלות גם על מכשיר פיננסי שכולל מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת. בנוסף:

(א) אם המנפיק מסווג את כל מאפיין ההשתתפות לפי שיקול דעת כהתחייבות, עליו ליישם את בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות שבסעיפים 15-19 לגבי החוזה במלואו (כלומר, גם לגבי המרכיב המובטח וגם לגבי מאפיין ההשתתפות לפי שיקול דעת). המנפיק אינו צריך לקבוע את הסכום שהיה מתקבל כתוצאה מיישום תקן דיווח כספי בינלאומי 9 לגבי המרכיב המובטח.

(ב) אם המנפיק מסווג חלק ממאפיין זה או את המאפיין במלואו כרכיב הוני נפרד, ההתחייבות שהוכרה בגין החוזה במלואו לא תהיה נמוכה מהסכום שהיה מתקבל כתוצאה מיישום תקן דיווח כספי בינלאומי 9 לגבי המרכיב המובטח. הסכום יכלול את הערך הפנימי של אופציה לפדות את החוזה, אך אינו צריך לכלול את ערך הזמן שלה, אם סעיף 9 פוטר אופציה זו ממדידה בשווי הוגן. המנפיק אינו צריך לתת גילוי לסכום שהיה מתקבל כתוצאה מיישום תקן דיווח כספי בינלאומי 9 לגבי המרכיב המובטח, וגם אינו צריך להציג בנפרד סכום זה. בנוסף, המנפיק אינו צריך לקבוע סכום זה אם סך ההתחייבות שהוכרה היא גבוהה יותר באופן ברור.

(ג) למרות שחוזים אלה הם מכשירים פיננסיים, המנפיק רשאי להמשיך להכיר בפרמיות בגין חוזים אלה כהכנסות, ולהכיר כהוצאה בעלייה הנובעת, בערך בספרים של ההתחייבות.

(ד) למרות שחוזים אלה הם מכשירים פיננסיים, מנפיק, המיישם את סעיף 20(ב) לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 לחוזים בעלי מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת, ייתן גילוי לסך הוצאת הריבית שהוכרה ברווח או הפסד, אך אינו צריך לחשב הוצאת ריבית כזו תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

35. הפטורים הזמניים בסעיפים 20א, 20ב ו-20טו וגישת ה-overlay בסעיף 35 ניתנים ליישום גם על ידי מנפיק של מכשיר פיננסי שכולל מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת. בהתאם לכך, יש לקרוא את כל ההפניות למבטח בסעיפים 3(א)-3(ב), 20א-20ז, 35ב-35ד, 39ב-39ג ו-46-49 כמתייחסות גם למנפיק של מכשיר פיננסי שכולל מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת.

הצגה

גישת ה- overlay

35. מבטח רשאי, אך אינו מחויב, ליישם את גישת ה-overlay לנכסים פיננסיים שיועדו. מבטח שמיישם את גישת ה-overlay:

(א) יסווג מחדש בין רווח או הפסד לבין רווח כולל אחר סכום המביא לכך שהרווח או הפסד בסוף תקופת הדיווח בגין הנכסים הפיננסיים שיועדו יהיה זהה לרווח או הפסד אילו המבטח היה מיישם את תקן חשבונאות בינלאומי 39 לנכסים הפיננסיים שיועדו. לפיכך, הסכום שמסווג מחדש שווה להפרש בין:

(i) הסכום המדווח ברווח או הפסד בגין הנכסים הפיננסיים שיועדו תוך יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 9; לבין

(ii) הסכום שהיה מדווח ברווח או הפסד בגין הנכסים הפיננסיים שיועדו אילו המבטח היה מיישם את תקן חשבונאות בינלאומי 39.

(ב) יישם למכשירים הפיננסיים שלו את כל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים הרלוונטיים האחרים, למעט כמתואר בסעיפים 35ב-35ד, 39א-39ג ו-48-49 לתקן זה.

35ג. מבטח רשאי לבחור ליישם את גישת ה-overlay המתוארת בסעיף 35ב רק כאשר הוא מיישם לראשונה את תקן דיווח כספי בינלאומי 9, כולל כאשר הוא מיישם לראשונה את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 לאחר שקודם לכן יישם את:

(א) הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 המתואר בסעיף 20א; או

(ב) רק את הדרישות להצגה של רווחים והפסדים בגין התחייבויות פיננסיות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בסעיפים 5.7.1(ג), 5.7.7-5.7.9, 7.2.14 ו-5.7.5ב-5.7.20 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9.

35ד. מבטח יציג את הסכום שסווג מחדש בין רווח או הפסד לבין רווח כולל אחר תוך יישום גישת ה-overlay:

(א) ברווח או הפסד כסעיף נפרד; וכן

(ב) ברווח כולל אחר כרכיב נפרד של רווח כולל אחר.

35ה. נכס פיננסי כשיר לייעוד לגישת ה-overlay אם, ורק אם, מתקיימים הקריטריונים הבאים:

(א) הוא נמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד תוך יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 9 אך הוא לא היה נמדד במלואו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד תוך יישום תקן חשבונאות בינלאומי 39; וכן

(ב) הוא אינו מוחזק בהתייחס לפעילות שאינה קשורה עם חוזים שבתחולת תקן זה. דוגמאות לנכסים פיננסיים שלא יהיו כשירים לגישת ה-overlay הן אותם נכסים המוחזקים בהתייחס לפעילויות בנקאיות או נכסים פיננסיים המוחזקים בקרנות הקשורות לחוזי השקעה שהם מחוץ לתחולת תקן זה.

35ו. מבטח רשאי לייעד נכס פיננסי כשיר לגישת ה-overlay כאשר הוא בוחר ליישם את גישת ה-overlay (ראה סעיף 35ג). לאחר מכן, הוא רשאי לייעד נכס פיננסי כשיר לגישת ה-overlay כאשר, ורק כאשר:

(א) אותו נכס מוכר לראשונה; או

- (ב) אותו נכס מקיים לראשונה את הקריטריון בסעיף 35ה(ב) בעוד שקודם לכן הוא לא קיים את אותו קריטריון.
35. מבטח רשאי לייעד נכסים פיננסיים כשירים לגישת ה-overlay תוך יישום סעיף 35 על בסיס כל מכשיר בנפרד.
35. כאשר רלוונטי, לצורך יישום גישת ה-overlay לנכס פיננסי שיועד מחדש (newly designated) תוך יישום סעיף 35(ב):
- (א) השווי ההוגן שלו במועד הייעוד יהיה הערך בספרים החדש שלו לפי עלות מופחתת; וכן
- (ב) שיעור הריבית האפקטיבי ייקבע על בסיס השווי ההוגן שלו במועד הייעוד.
35. ישות תמשיך ליישם את גישת ה-overlay לנכס פיננסי שיועד עד שאותו נכס פיננסי נגרע. אולם, ישות:
- (א) תבטל את הייעוד של נכס פיננסי כאשר הנכס הפיננסי אינו מקיים עוד את הקריטריון בסעיף 35ה(ב). לדוגמה, נכס פיננסי לא יקיים עוד את אותו קריטריון כאשר ישות מעבירה את אותו נכס כך שהוא מוחזק בהתייחס לפעילויות בנקאיות שלה או כאשר ישות מפסיקה להיות מבטח.
- (ב) רשאית, בתחילת תקופה שנתית כלשהי, להפסיק ליישם את גישת ה-overlay לכל הנכסים הפיננסיים שיועדו. ישות שבחרת להפסיק ליישם את גישת ה-overlay תיישם את תקן חשבונאות בינלאומי 8 לטיפול בשינוי במדיניות החשבונאית.
35. כאשר ישות מבטלת ייעוד של נכס פיננסי תוך יישום סעיף 35ט(א), היא תסווג מחדש יתרה כלשהי המתייחסת לאותו נכס פיננסי מרווח כולל אחר שנצבר לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1).
35. אם ישות מפסיקה להשתמש בגישת ה-overlay תוך יישום הבחירה בסעיף 35ט(ב) או מאחר שהיא חדלה להיות מבטח, היא לא תיישם לאחר מכן את גישת ה-overlay. מבטח שבחר ליישם את גישת ה-overlay (ראה סעיף 35ג) אך אין לו נכסים פיננסיים כשירים (ראה סעיף 35ה) רשאי ליישם לאחר מכן את גישת ה-overlay כאשר יהיו לו נכסים פיננסיים כשירים.

קשרי גומלין עם דרישות אחרות

35. סעיף 30 לתקן זה מתיר פרקטיקה שלעיתים מתוארת כ'חשבונאות צל'. אם מבטח מיישם את גישת ה-overlay, חשבונאות צל עשויה להיות ניתנת ליישום.

35.ג. לסיווג מחדש של סכום בין רווח או הפסד לבין רווח כולל אחר הנובע מיישום סעיף 35 עשויות להיות השפעות של הכללת סכומים אחרים ברווח כולל אחר, כמו מסים על ההכנסה. מבטח יישם את תקן הדיווח הכספי הבינלאומי הרלוונטי, כמו תקן חשבונאות בינלאומי 12 מסים על ההכנסה, כדי לקבוע השפעות כלשהן כאלה.

מאמץ לראשונה

35.ד. אם מאמץ לראשונה בוחר ליישם את גישת ה-overlay, עליו להציג מחדש מידע השוואתי על מנת לשקף את גישת ה-overlay אם, ורק אם, הוא מציג מחדש מידע השוואתי על מנת לציית לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 (ראה סעיפים ה-1 וה-2 לתקן דיווח כספי בינלאומי 1).

גילוי

הסבר לסכומים שהוכרו

36. מבטח ייתן גילוי מידע שמזהה ומסביר את הסכומים בדוחות כספיים שלו הנובעים מחוזי ביטוח.

37. על מנת לציית לדרישות סעיף 36, מבטח ייתן גילוי לפרטים הבאים:

(א) המדיניות החשבונאית שלו לגבי חוזי ביטוח ולגבי נכסים, התחייבויות, הכנסה והוצאה קשורים.

(ב) הנכסים, ההתחייבויות, ההכנסה וההוצאה שהוכרו (ואם הוא מציג דוח על תזרימי המזומנים לפי השיטה הישירה, ייתן גילוי לתזרימי מזומנים), הנובעים מחוזי ביטוח. בנוסף, אם המנפיק הוא חברה מוסרת, הוא ייתן גילוי לפרטים הבאים:

(i) רווחים והפסדים שהוכרו ברווח או הפסד בעת רכישת ביטוח משנה; וכן

(ii) אם החברה המוסרת דוחה ומפחיתה רווחים והפסדים הנוצרים בעת רכישת ביטוח משנה, ההפחתה לתקופה והסכומים שטרם הופחתו בהתחלה ובסוף התקופה.

(ג) התהליך ששימש לקביעת ההנחות בעלות ההשפעה הגדולה ביותר על המדידה של הסכומים שהוכרו, שתוארו בסעיף (ב). כאשר הדבר מעשי, מבטח ייתן גם גילוי כמותי להנחות אלה.

(ד) ההשפעה של שינויים בהנחות ששימשו למדידת נכסי ביטוח והתחייבויות ביטוחיות, תוך הצגה נפרדת של ההשפעה של כל שינוי בעל השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(ה) התאמות של שינויים בהתחייבויות ביטוחיות, בנכסי ביטוח משנה, ואם קיימות, בעלויות רכישה נדחות קשורות.

מהות והיקף של סיכונים הנובעים מחוזי ביטוח

38. מבטח ייתן גילוי למידע המאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים שלו להעריך את המהות וההיקף של סיכונים הנובעים מחוזי ביטוח.

39. על מנת לציית לדרישות סעיף 38, מבטח ייתן גילוי לפרטים הבאים:

(א) המטרות, המדיניות וההליכים שלו לניהול סיכונים הנובעים מחוזי ביטוח ואת השיטות שלו לניהול סיכונים אלה.

(ב) [בוטל]

(ג) מידע לגבי סיכון ביטוח (לפני ואחרי צמצום סיכון באמצעות ביטוח משנה), כולל מידע לגבי:

(i) הרגישות לסיכון ביטוח (ראה סעיף 39א).

(ii) ריכוזים של סיכון ביטוח, כולל תיאור האופן שבו ההנהלה מגדירה ריכוזים ותיאור המאפיינים המשותפים המזהים כל ריכוז (לדוגמה, סוג של אירוע מבוטח, אזור גיאוגרפי או מטבע).

(iii) תביעות בפועל בהשוואה לאומדנים קודמים (כלומר, התפתחות תביעות). הגילוי לגבי התפתחות תביעות יתייחס החל מהתקופה שבה התעוררה התביעה המהותית המוקדמת ביותר לגביה עדיין קיימת אי ודאות לגבי הסכום והעיתוי של תשלומי התביעות, אך אין צורך לתת את הגילוי לתקופה של לפני עשר שנים ומעלה. מבטח אינו צריך לתת גילוי למידע זה לגבי תביעות שלגביהן אי ודאות לגבי הסכום והעיתוי של תשלומי תביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה אחת.

(ד) מידע לגבי סיכון אשראי, סיכון נזילות וסיכון שוק שהיה נדרש לפי סעיפים 31-42 של תקן דיווח כספי בינלאומי 7, אילו חוזי הביטוח היו בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 7. אולם:

(i) מבטח אינו צריך לפרט את ניתוח מועדי הפירעון הנדרש לפי סעיף 39(א) ו 39(ב) לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 אם במקום זאת הוא נותן גילוי למידע אודות עיתוי משוער של תזרים המזומנים השלילי נטו הנובע מהתחייבויות ביטוחיות שהוכרו. זה יכול להתבטא בצורה של ניתוח לפי עיתוי משוער של הסכומים שהוכרו בדוח על המצב הכספי.

(ii) אם מבטח משתמש בשיטה חלופית לניהול רגישות לתנאי שוק, כמו ניתוח ערך גלום (embedded value analysis), הוא יוכל להשתמש בניתוח רגישות זה כדי לקיים את הדרישה בסעיף 40(א) לתקן דיווח כספי בינלאומי 7. מבטח כזה ייתן גם את הגילוי הנדרש לפי סעיף 41 לתקן דיווח כספי בינלאומי 7.

(ה) מידע לגבי חשיפות לסיכון שוק הנובעות מנגזרים משובצים, הנכללים בחוזה ביטוח מארח, אם המבטח אינו נדרש למדוד, ולא מודד, את הנגזרים המשובצים בשווי הוגן.

39. כדי לציית לדרישות של סעיף 39(ג)(i), מבטח ייתן גילוי לפי פסקאות (א) או (ב) כלהלן:

(א) ניתוח רגישות המראה איך הרווח או ההפסד וההון היו מושפעים אילו שינויים אפשריים באופן סביר במשתני הביטוח הרלוונטיים בסוף תקופת הדיווח היו מתרחשים; השיטות וההנחות ששימשו בהכנת ניתוח הרגישות; וכל השינויים מהתקופה הקודמת לגבי השיטות וההנחות

שהשתמשו בהם. אולם, אם מבטח משתמש בשיטה חלופית לניהול רגישות לתנאי שוק, כמו ניתוח ערך גלום (embedded value analysis), הוא עשוי לקיים דרישה זו על ידי מתן גילוי לניתוח רגישות זה והגילויים הנדרשים בסעיף 41 לתקן דיווח כספי בינלאומי 7.

(ב) מידע איכותי לגבי רגישות ומידע אודות התנאים של חוזי ביטוח שיש להם השפעה מהותית על הסכום, עיתוי וחוסר הודאות של תזרימי המזומנים העתידיים של המבטח.

גילויים לגבי הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9

39. מבטח שבוחר ליישם את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 ייתן גילוי למידע שיאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

(א) להבין באיזה אופן המבטח היה כשיר לפטור הזמני; וכן

(ב) להשוות בין מבטחים המיישמים את הפטור הזמני לבין ישויות המיישמות את תקן דיווח כספי בינלאומי 9.

39.ג. על מנת לציית לסעיף 39ב(א), מבטח ייתן גילוי לעובדה שהוא מיישם את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 ובאיזה אופן המבטח הגיע למסקנה במועד המפורט בסעיף 20ב(ב) שהוא כשיר לפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9, כולל:

(א) אם הערך בספרים של התחייבויותיו הנובעות מחוזים שבתחולת תקן זה (כלומר אותן התחייבויות המתוארות בסעיף 20ה(א)) היה נמוך או שווה ל-90 אחוז מסך כל הערך בספרים של כל התחייבויותיו, המהות והערכים בספרים של ההתחייבויות הקשורות לביטוח שאינן התחייבויות הנובעות מחוזים שבתחולת תקן זה (כלומר אותן התחייבויות המתוארות בסעיפים 20ה(ב) ו-20ה(ג));

(ב) אם האחוז של סך כל הערך בספרים של התחייבויותיו הקשורות לביטוח ביחס לסך כל הערך בספרים של כל התחייבויותיו היה נמוך או שווה ל-90 אחוז אך גבוה מ-80 אחוז, באיזה אופן המבטח קבע שהוא לא עסק בפעילות משמעותית שאינה קשורה לביטוח, כולל איזה מידע הוא הביא בחשבון; וכן

(ג) אם המבטח היה כשיר לפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 על בסיס של בחינה מחדש תוך יישום סעיף 20ז(ב):

(i) הסיבה לבחינה מחדש;

(ii) המועד שבו השינוי הרלוונטי בפעילויותיו התרחש; וכן

(iii) הסבר מפורט של השינוי בפעילויותיו ותיאור איכותי של השפעת אותו שינוי על הדוחות הכספיים של המבטח.

39ד. אם, ביישום סעיף 20ז(א), ישות מגיעה למסקנה שפעילויותיה אינן קשורות עוד בעיקרן לביטוח, עליה לתת גילוי למידע הבא בכל תקופת דיווח לפני שהיא מתחילה ליישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 9:

(א) העובדה שהיא אינה כשירה עוד לפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9;

(ב) המועד שבו השינוי הרלוונטי בפעילויותיה התרחש; וכן

(ג) הסבר מפורט של השינוי בפעילויותיה ותיאור איכותי של השפעת אותו שינוי על הדוחות הכספיים של הישות.

39ה. על מנת לציית לסעיף 39ב(ב), מבטח ייתן גילוי לשווי ההוגן בסוף תקופת הדיווח ולסכום השינוי בשווי ההוגן במהלך אותה תקופה עבור כל אחת משתי הקבוצות הבאות של נכסים פיננסיים בנפרד:

(א) נכסים פיננסיים בעלי תנאים חוזיים שמספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה (כלומר נכסים פיננסיים שמקיימים את התנאי בסעיפים 4.1.2(ב) ו-4.1.2(א) לתקן דיווח כספי בינלאומי 9), למעט נכס פיננסי כלשהו המקיים את ההגדרה של מוחזק למסחר בתקן דיווח כספי בינלאומי 9, או המנוהל על בסיס שווי הוגן והביצועים שלו מוערכים על פיו (ראה סעיף 4.1.6.ב לתקן דיווח כספי בינלאומי 9).

(ב) כל הנכסים הפיננסיים מלבד אלה המפורטים בסעיף 39ה(א); כלומר, נכס פיננסי כלשהו:

- (i) בעל תנאים חוזיים שאינם מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה;
- (ii) המקיים את ההגדרה של מוחזק למסחר בתקן דיווח כספי בינלאומי 9; או
- (iii) המנוהל על בסיס שווי הוגן והביצועים שלו מוערכים על פיו.

139. בעת מתן גילוי למידע בסעיף 39ה, המבטח:

- (א) רשאי להניח שהערך בספרים של הנכס הפיננסי הנמדד תוך יישום תקן חשבונאות בינלאומי 39 מהווה קירוב סביר לשווי ההוגן שלו אם המבטח אינו נדרש לתת גילוי לשווי ההוגן שלו בהתאם לסעיף 29(א) לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 (לדוגמה לקוחות לזמן קצר); וכן
- (ב) ישקול את רמת הפירוט הנחוצה על מנת לאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים להבין את המאפיינים של הנכסים הפיננסיים.

139. על מנת לציית לסעיף 39ב(ב), מבטח ייתן גילוי למידע לגבי חשיפה לסיכון אשראי, כולל ריכוזי סיכון אשראי משמעותיים, הגלומים בנכסים הפיננסיים המתוארים בסעיף 39ה(א). לכל הפחות, מבטח ייתן גילוי למידע הבא בגין אותם נכסים פיננסיים בסוף תקופת הדיווח:

- (א) לפי רמות דירוג סיכון אשראי כהגדרתן בתקן דיווח כספי בינלאומי 7, הערכים בספרים תוך יישום תקן חשבונאות בינלאומי 39 (לגבי נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת, לפני ביצוע תיאומים בגין הפרשות לירידת ערך כלשהן).
- (ב) בגין הנכסים הפיננסיים המתוארים בסעיף 39ה(א) שאינם בעלי סיכון אשראי נמוך בסוף תקופת הדיווח, השווי ההוגן והערך בספרים תוך יישום תקן חשבונאות בינלאומי 39 (לגבי נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת, לפני ביצוע תיאומים בגין הפרשות לירידת ערך כלשהן). לצורך גילוי זה, סעיף 5.5.22 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 מספק את הדרישות הרלוונטיות להערכה אם סיכון האשראי של מכשיר פיננסי נחשב נמוך.

39. על מנת לציית לסעיף 39ב(ב), מבטח ייתן גילוי למידע באשר למקום שבו משתמש בדוחות הכספיים יכול להשיג מידע זמין לציבור כלשהו לגבי תקן דיווח כספי בינלאומי 9 המתייחס לישות בתוך הקבוצה שאינו מסופק בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה לתקופת הדיווח הרלוונטית. לדוגמה, מידע כזה לגבי תקן דיווח כספי בינלאומי 9 יכול להיות מושג מהדוחות הכספיים האינדיבידואליים או הנפרדים הזמינים לציבור של ישות בתוך הקבוצה שיישמה את תקן דיווח כספי בינלאומי 9.

39.ט. אם ישות בחרה ליישם את הפטור בסעיף 20טו מדרישות מסוימות בתקן חשבונאות בינלאומי 28, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

39.י. אם ישות יישמה את הפטור הזמני מתקן דיווח כספי בינלאומי 9 בעת טיפול בהשקעתה בחברה כלולה או בעסקה משותפת תוך שימוש בשיטת השווי המאזני (לדוגמה, ראה סעיף 20טו(א)), בנוסף למידע הנדרש על ידי תקן דיווח כספי בינלאומי 12 גילוי של זכויות בישויות אחרות, הישות תיתן גילוי לפרטים הבאים:

(א) המידע המתואר בסעיפים 39ב-39ח עבור כל חברה כלולה או עסקה משותפת שהיא מהותית לישות. הסכומים שיינתן להם גילוי יהיו אלה הכלולים בדוחות הכספיים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים של החברה הכלולה או של העסקה המשותפת לאחר ששוקפו בהם תיאומים כלשהם שנעשו על ידי הישות בעת שימוש בשיטת השווי המאזני (ראה סעיף 14א) לתקן דיווח כספי בינלאומי 12), ולא חלק הישות בסכומים אלה.

(ב) המידע הכמותי המתואר בסעיפים 39ב-39ח בסכומים מצרפיים לכל החברות הכלולות או העסקאות המשותפות שאינן מהותיות כל אחת בפני עצמה כלהלן:

(i) הסכומים המצרפיים שיינתן להם גילוי יהיו חלק הישות בסכומים אלה; וכן

(ii) לסכומים המצרפיים לגבי חברות כלולות יינתן גילוי בנפרד מהסכומים המצרפיים שיינתן להם גילוי לגבי עסקאות משותפות.

גילויים לגבי גישת ה-overlay

39יא. מבטח המיישם את גישת ה-overlay ייתן גילוי למידע שיאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים להבין:

- (א) באיזה אופן מחושב סך כל הסכום שסווג מחדש בין רווח או הפסד לבין רווח כולל אחר בתקופת הדיווח; וכן
- (ב) השפעת אותו סיווג מחדש על הדוחות הכספיים.

39. על מנת לציית לסעיף 39יא, מבטח ייתן גילוי:

- (א) לעובדה שהוא מיישם את גישת ה-overlay; ;
- (ב) לערך בספרים בסוף תקופת הדיווח של נכסים פיננסיים שלגביהם המבטח מיישם את ה-overlay לפי קבוצות של נכסים פיננסיים;
- (ג) לבסיס לפיו יועדו נכסים פיננסיים לגישת ה-overlay, כולל הסבר לגבי נכסים פיננסיים שיועדו כלשהם המוחזקים מחוץ לישות המשפטית אשר מנפיקה חוזים שבתחולת תקן זה;
- (ד) הסבר לגבי סך כל הסכום שסווג מחדש בין רווח או הפסד לבין רווח כולל אחר בתקופת הדיווח באופן המאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים להבין באיזה אופן הסכום הזה מחושב, כולל:
- (i) הסכום שדווח ברווח או הפסד לגבי הנכסים הפיננסיים שיועדו ביישום תקן דיווח כספי בינלאומי 9; וכן
- (ii) הסכום שהיה מדווח ברווח או הפסד בגין הנכסים הפיננסיים שיועדו אילו המבטח היה מיישם את תקן חשבונאות בינלאומי 39.
- (ה) השפעת הסיווג מחדש המתואר בסעיפים 35 ו-35יג על כל סעיף ברווח או הפסד שהושפע מהסיווג מחדש; וכן
- (ו) אם במהלך תקופת הדיווח המבטח שינה את הייעוד של נכסים פיננסיים:
- (i) הסכום שסווג מחדש בין רווח או הפסד לבין רווח כולל אחר בתקופת הדיווח המתייחס לנכסים פיננסיים שיועדו מחדש (newly) תוך יישום גישת ה-overlay (ראה סעיף 35(ב)); ;

(ii) הסכום שהיה מסווג מחדש בין רווח או הפסד לבין רווח כולל אחר בתקופת הדיווח אילו לא היה מבוטל הייעוד של הנכסים הפיננסיים (ראה סעיף 35ט(א)); וכן

(iii) הסכום שסווג מחדש בתקופת הדיווח לרווח או הפסד מרווח כולל אחר שנצבר בגין נכסים פיננסיים שהייעוד שלהם בוטל (ראה סעיף 35י).

39ג. אם ישות יישמה את גישת ה-overlay בעת טיפול בהשקעתה בחברה כלולה או בעסקה משותפת תוך שימוש בשיטת השווי המאזני, בנוסף למידע הנדרש על ידי תקן דיווח כספי בינלאומי 12, הישות תיתן גילוי לפרטים הבאים:

(א) המידע המתואר בסעיפים 39א-39ב עבור כל חברה כלולה או עסקה משותפת שהיא מהותית לישות. הסכומים שיינתן להם גילוי יהיו אלה הכלולים בדוחות הכספיים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים של החברה הכלולה או של העסקה המשותפת לאחר ששוקפו בהם תיאומים כלשהם שנעשו על ידי הישות בעת שימוש בשיטת השווי המאזני (ראה סעיף 14א) לתקן דיווח כספי בינלאומי 12, ולא חלק הישות בסכומים אלה.

(ב) המידע הכמותי המתואר בסעיפים 39א-39ב(ד) ו-39ב(ו), והשפעת הסיווג מחדש המתואר בסעיף 35ב על רווח או הפסד ורווח כולל אחר בסכומים מצרפיים לכל החברות הכלולות או העסקאות המשותפות שאינן מהותיות כל אחת בפני עצמה כלהלן:

(i) הסכומים המצרפיים שיינתן להם גילוי יהיו חלק הישות בסכומים אלה; וכן

(ii) לסכומים המצרפיים לגבי חברות כלולות יינתן גילוי בנפרד מהסכומים המצרפיים שיינתן להם גילוי לגבי עסקאות משותפות.

מועד תחילה והוראות מעבר

40. הוראות המעבר בסעיפים 41-45 יחולו גם על ישות, שכבר מיישמת תקני דיווח כספי בינלאומיים, כאשר היא מיישמת לראשונה תקן זה וגם על ישות שמיישמת תקני דיווח כספי בינלאומיים לראשונה (מאמץ לראשונה).

41. ישות תיישם תקן זה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2005 או לאחריו. הוועדה מעודדת יישום מוקדם יותר של התקן. אם ישות מיישמת תקן זה לתקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו.

41א. חוזי ערבות פיננסית (תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ותקן דיווח כספי בינלאומי 4), שפורסם באוגוסט 2005, תיקן את סעיפים 4(ד), 18(ז) ו-19(ו). ישות תיישם תיקונים אלה לגבי תקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2006 או לאחריו. הוועדה מעודדת יישום מוקדם יותר. אם ישות מיישמת את תיקונים אלה לגבי תקופה מוקדמת יותר, עליה לתת גילוי לעובדה זו וליישם את התיקונים הקשורים לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ותקן חשבונאות בינלאומי 32⁴ באותו מועד.

41ב. תקן חשבונאות בינלאומי 1 (כפי שעודכן בשנת 2007) תיקן את המינוחים, אשר משמשים בכל תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים. בנוסף, תקן חשבונאות בינלאומי 1 תיקן את סעיף 30. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחריו. אם ישות מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי 1 (מעודכן 2007) לתקופה מוקדמת יותר, תיקונים אלה ייושמו לתקופה מוקדמת זו.

41ג. [בוטל]

41ד. [בוטל]

41ה. תקן דיווח כספי בינלאומי 13 *מדידת שווי הוגן*, שפורסם במאי 2011, תיקן את ההגדרה של שווי הוגן בנספח א. ישות תיישם תיקון זה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 13.

41ו. [בוטל]

41ז. תקן דיווח כספי בינלאומי 15 *הכנסות מחוזים עם לקוחות*, שפורסם במאי 2014, תיקן את סעיפים 4(א) ו-4(ג), 7, 18(ח) ו-21. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 15.

41ח. תקן דיווח כספי בינלאומי 9, כפי שפורסם ביולי 2014, תיקן את סעיפים 3, 4, 7, 8, 12, 34, 35, 45, נספח א וסעיפים 18-20 וביטל את סעיפים 41ג, 41ד ו-41ו. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 9.

⁴ כאשר ישות מאמצת את תקן דיווח כספי בינלאומי 7, ההפניה לתקן חשבונאות בינלאומי 32 תוחלף בהפניה לתקן דיווח כספי בינלאומי 7.

41.ט. תקן דיווח כספי בינלאומי 16, שפורסם בינואר 2016, תיקן את סעיף 4. ישות תיישם תיקון זה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 16.

גילוי

42. ישות אינה צריכה ליישם את דרישות הגילוי בתקן זה לגבי מידע השוואתי שמתייחס לתקופות שנתיות המתחילות לפני 1 בינואר 2005, למעט לגבי הגילוי שנדרש לפי סעיף 37(א) ו-37(ב) בהתייחס למדיניות חשבונאית, ונכסים, התחייבויות, הכנסה והוצאה שהוכרו (ותזרימי מזומנים אם משתמשים בשיטה הישירה).

43. אם לא מעשי ליישם דרישה מסוימת של סעיפים 10-35 לגבי מידע השוואתי שמתייחס לתקופות שנתיות המתחילות לפני 1 בינואר 2005, ישות תיתן גילוי לעובדה זו. יישום בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות (סעיפים 15-19) לגבי מידע השוואתי כזה עשוי, לעיתים, להיות לא מעשי, אך זה מאוד לא סביר שיהיה לא מעשי ליישם דרישות אחרות של סעיפים 10-35 לגבי מידע השוואתי כזה. תקן חשבונאות בינלאומי 8 מסביר את המונח 'לא מעשי' (impracticable).

44. ביישום סעיף 39(ג)(iii), ישות אינה צריכה לתת גילוי למידע לגבי התפתחות תביעות שהתרחשו מוקדם יותר מאשר חמש שנים לפני סוף שנת הכספים הראשונה לגביה היא מיישמת תקן זה. בנוסף, אם זה לא מעשי, כאשר ישות מיישמת לראשונה תקן זה, להכין מידע לגבי התפתחות תביעות שהתרחשו לפני תחילתה של התקופה המוקדמת ביותר לגביה ישות מציגה מידע השוואתי מלא אשר מציית לדרישות תקן זה, הישות תיתן גילוי לעובדה זו.

יעוד מחדש של נכסים פיננסיים

45. למרות סעיף 4.4.1 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, כאשר מבטח משנה את המדיניות החשבונאית שלו לגבי התחייבויות ביטוחיות, הוא רשאי, אך לא נדרש, לסווג מחדש נכסים פיננסיים אחדים שלו או את כל הנכסים הפיננסיים שלו כך שהם ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. סיווג מחדש זה מותר אם מבטח משנה מדיניות חשבונאית כאשר הוא מיישם תקן זה לראשונה ואם הוא מבצע שינוי מדיניות מאוחר יותר שמותר לפי סעיף 22. הסיווג מחדש מהווה שינוי של מדיניות חשבונאית וחל תקן חשבונאות בינלאומי 8.

נספח א

מונחים מוגדרים

נספח זה מהווה חלק בלתי נפרד של התקן.

<p>בעל הפוליסה לפי חוזה ביטוח משנה.</p> <p>רכיב חוזי שאינו מטופל כנגזר לפי תקן דיווח כספי בינלאומי 9 והיה בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 9 אילו הוא היה מכשיר נפרד.</p> <p>חוזה ביטוח שאינו חוזה ביטוח משנה.</p> <p>זכות חוזית לקבל, כתוספת להטבות מובטחות, הטבות נוספות:</p> <p>(א) שסביר כי יהוו חלק משמעותי מסך ההטבות החוזיות;</p> <p>(ב) הסכום או העיתוי שלהן נתון, בהתאם לחוזה, לשיקול הדעת של המנפיק; וכן</p> <p>(ג) שלפי החוזה מבוססות על:</p> <p>(i) הביצועים של קבוצת חוזים מוגדרת או של סוג חוזה מוגדר;</p> <p>(ii) תשואה על השקעה, שמומשה ו/או שטרם מומשה, בקבוצת נכסים מוגדרת המוחזקת על ידי המנפיק; או</p> <p>(iii) הרווח או ההפסד של החברה, של הקרן או של ישות אחרת שמנפיקה את החוזה.</p> <p>שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל ממכירת נכס או שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 13).</p>	<p>חברה מוסרת (cedant)</p> <p>רכיב פיקדון (deposit component)</p> <p>חוזה ביטוח ישיר (direct insurance contract)</p> <p>מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת (discretionary participation feature)</p> <p>שווי הוגן (fair value)</p>
--	---

מונחים מוגדרים (המשך)

<p>חוזה הדורש מהמנפיק לבצע תשלומים מוגדרים כדי לפצות את המחזיק בגין הפסד שהתהווה לו משום שחייב מוגדר נכשל בביצוע תשלום במועדו לפי התנאים המקוריים או המתוקנים של מכשיר חוב.</p>	<p>חוזה ערבות פיננסית (financial guarantee contract)</p>
<p>הסיכון של שינוי עתידי באחד או יותר מהמשתנים המוגדרים הבאים: שיעור ריבית, מחיר מכשיר פיננסי, מחיר סחורת יסוד, שער חליפין של מטבע חוץ, מדד מחירים או שיעורים, דירוג אשראי או מדד אשראי או משתנה אחר, בתנאי שבמקרה של משתנה לא פיננסי משתנה זה אינו ייחודי לצד לחוזה.</p>	<p>סיכון פיננסי (financial risk)</p>
<p>זכות בלתי מותנית של בעל פוליסה מסוים או של משקיע מסוים לתשלומים או הטבות אחרות, שאינה נתונה לפי חוזה לשיקול דעת של המנפיק.</p>	<p>הטבות מובטחות (guaranteed benefits)</p>
<p>מחויבות לשלם הטבות מובטחות, הכלולה בחוזה שכולל מאפיין השתתפות לפי שיקול דעת.</p>	<p>מרכיב מובטח (guaranteed element)</p>
<p>זכויות חוזיות נטו של מבטח לפי חוזה ביטוח.</p>	<p>נכס ביטוח (insurance asset)</p>
<p>חוזה לפיו צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוח משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה) על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (האירוע המבוטח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה. (ראה נספח ב הכולל הנחיות בהתייחס הגדרה זו).</p>	<p>חוזה ביטוח (insurance contract)</p>
<p>מחויבויות חוזיות נטו של מבטח לפי חוזה ביטוח.</p>	<p>התחייבות ביטוחית (insurance liability)</p>

מונחים מוגדרים (המשך)

סיכון, שאינו סיכון פיננסי , המועבר מהמחזיק בחוזה למנפיק.	סיכון ביטוח (insurance risk)
אירוע עתידי לא ודאי שמכוסה על ידי חוזה ביטוח ויוצר סיכון ביטוח .	אירוע מבוטח (insured event)
הצד שיש לו מחויבות לפי חוזה ביטוח לפצות בעל פוליסה אם מתרחש אירוע מבוטח .	מבטח (insurer)
הערכה אם צריך להגדיל את הערך בספרים של התחייבות ביטוחית (או אם צריך להקטין את הערך בספרים של עלויות רכישה נדחות קשורות או של נכסים בלתי מוחשיים קשורים), בהתבסס על בחינה של תזרימי מזומנים עתידיים.	בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות (liability adequacy test)
צד שיש לו זכות לפיצוי לפי חוזה ביטוח אם מתרחש אירוע מבוטח .	בעל פוליסה (policyholder)
זכויות חוזיות נטו של חברה מוסרת לפי חוזה ביטוח משנה .	נכסי ביטוח משנה (reinsurance assets)
חוזה ביטוח המונפק על ידי מבטח אחד (מבטח המשנה) על מנת לפצות מבטח אחר (החברה המוסרת) עבור הפסדים בגין חוזה אחד או יותר שהונפקו על ידי החברה המוסרת.	חוזה ביטוח משנה (reinsurance contract)
הצד שיש לו מחויבות לפי חוזה ביטוח משנה לפצות חברה מוסרת אם מתרחש אירוע מבוטח .	מבטח משנה (reinsurer)
לטיפול ברכיבים של חוזה כאילו הם היו חוזים נפרדים.	להפריד (unbundle)

נספח ב**הגדרה של חוזה ביטוח**

נספח זה מהווה חלק בלתי נפרד של התקן.

1.1. נספח זה נותן הנחיות לגבי ההגדרה של חוזה ביטוח בנספח א. הוא מתייחס לסוגיות הבאות:

- (א) המונח 'אירוע עתידי לא ודאי' (סעיפים ב-2-4);
- (ב) תשלומים בעין (סעיפים ב-5-7);
- (ג) סיכון ביטוח וסיכונים אחרים (סעיפים ב-8-17);
- (ד) דוגמאות לחוזי ביטוח (סעיפים ב-18-21);
- (ה) סיכון ביטוח משמעותי (סעיפים ב-22-28); וכן
- (ו) שינויים ברמה של סיכון ביטוח (סעיפים ב-29 ו-30).

אירוע עתידי לא ודאי

2.1. אי ודאות (או סיכון) היא המהות של חוזה ביטוח. בהתאם לכך, לפחות אחד מהבאים אינו ודאי בעת ההתקשרות בחוזה ביטוח:

- (א) אם יתרחש אירוע מבוטח;
- (ב) מתי הוא יתרחש; או
- (ג) כמה המבטח יצטרך לשלם אם הוא יתרחש.

3.1. בחוזי ביטוח אחדים, האירוע המבוטח הוא גילוי ההפסד בתקופת החוזה, גם אם ההפסד נובע מאירוע שהתרחש לפני ההתקשרות בחוזה. בחוזי ביטוח אחרים, האירוע המבוטח הוא אירוע שמתרחש בתקופת החוזה, גם אם ההפסד הנובע מתגלה לאחר סיום תקופת החוזה.

4.2. חוזי ביטוח אחדים מכסים אירועים שכבר התרחשו, אך ההשפעה הכספית שלהם עדיין אינה ודאית. לדוגמה, חוזה ביטוח משנה שמכסה את המבטח הישיר נגד התפתחות שלילית של תביעות שכבר דווחו על ידי בעלי פוליסות. בחוזים כאלה, האירוע המבטוח הוא הגילוי של העלות הסופית של תביעות אלה.

תשלומים בעין

5.2. חוזי ביטוח אחדים דורשים או מאפשרים לבצע תשלומים בעין. לדוגמה, כאשר המבטח מחליף באופן ישיר פריט שנגנב, במקום לפצות את בעל הפוליסה. דוגמה אחרת היא כאשר מבטח משתמש בבתי חולים שלו ובסגל הרפואי שלו כדי לספק שירותים רפואיים שמכוסים על ידי החוזה.

6.2. חוזי שירות אחדים עם עמלה קבועה, שבהם ההיקף של השירות תלוי באירוע לא ודאי, מקיימים את ההגדרה של חוזה ביטוח בתקן זה, אך אינם מפוקחים (regulated) כחוזי ביטוח בחלק מהמדינות. לדוגמה, חוזה תחזוקה לפיו נותן השירות מסכים לתקן ציוד מוגדר עקב תקלה. עמלת השירות הקבועה מבוססת על המספר החוזי של תקלות, אך קיימת אי ודאות אם מכונה מסוימת תתקלקל. התקלה של הציוד משפיעה באופן שלילי על בעליו והחוזה מפצה את הבעלים (בעין ולא במזומן). דוגמה נוספת היא חוזה שירות לטיפול ברכבים שבו נותן השירות מסכים, תמורת עמלה שנתית קבועה, לספק סיוע בכביש או לגרור את הרכב למוסד הקרוב. החוזה האחרון יכול לקיים את ההגדרה של חוזה ביטוח גם אם נותן השירות אינו מסכים לבצע תיקונים או להחליף חלקים.

7.2. סביר שיישום תקן זה לגבי החוזים המתוארים בסעיף 6 לא יהיה מכביד יותר מאשר יישום תקני דיווח כספי בינלאומיים שהיו חלים, אם חוזים כאלה היו מחוץ לתחולת תקן זה:

(א) לא סביר שיהיו התחייבויות מהותיות בגין תקלות וקלקולים שכבר התרחשו;

(ב) אם תקן דיווח כספי בינלאומי 15 היה מיושם, נותן השירות היה מכיר בהכנסות כאשר (או ככל ש) הוא מעביר שירותים ללקוח (כפוף לקריטריונים מוגדרים אחרים). גישה זו מקובלת גם לפי תקן זה, שמאפשר לנותן השירות (i) להמשיך לנקוט במדיניות חשבונאית קיימת שלו לגבי חוזים אלה אלא אם היא כוללת פרקטיקות האסורות לפי סעיף 14 לתקן ו-(ii) לשפר מדיניות חשבונאית שלו אם זה מותר לפי סעיפים 22-30 לתקן.

(ג) נותן השירות בוחן אם העלות של קיום מחויבויות חוזיות שלו למתן שירותים גבוהה מההכנסות שהתקבלו מראש. כדי לעשות זאת, הוא מיישם את בדיקת השלמות המספקת של ההתחייבות כפי שמתואר בסעיפים 15-19 של תקן זה. אם תקן זה לא היה חל על חוזים אלה, נותן השירות היה מיישם תקן חשבונאות בינלאומי 37 על מנת לקבוע אם החוזים הם חוזים שגלום בהם הפסד.

(ד) לגבי חוזים אלה, לא סביר שדרישות הגילוי בתקן זה יוסיפו משמעותית לגילוי שנדרש לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים.

הבחנה בין סיכון ביטוח לבין סיכונים אחרים

8.ב. ההגדרה של חוזה ביטוח מתייחסת לסיכון ביטוח, שתקן זה מגדיר כסיכון, שאינו סיכון פיננסי, המועבר מהמחזיק בחוזה למנפיק. חוזה שחושף את המנפיק לסיכון פיננסי ללא סיכון ביטוח משמעותי אינו חוזה ביטוח.

9.ב. ההגדרה של סיכון פיננסי בנספח א כוללת רשימה של משתנים פיננסיים ולא פיננסיים. אותה רשימה כוללת משתנים לא פיננסיים שאינם ייחודיים לצד לחוזה, כמו מדד הפסדים מרעידת אדמה באזור מסוים או מדד טמפרטורות בעיר מסוימת. היא מחריגה משתנים לא פיננסיים שהם ייחודיים לצד לחוזה, כמו התרחשות או אי התרחשות של שריפה שגורמת נזק לנכס של אותו צד או הורסת את הנכס. בנוסף, הסיכון של שינויים בשווי ההוגן של נכס לא פיננסי אינו סיכון פיננסי אם השווי ההוגן משקף לא רק שינויים במחירי שוק של נכסים כאלה (משתנה פיננסי) אלא גם משקף את המצב של נכס לא פיננסי ספציפי המוחזק על ידי צד לחוזה (משתנה לא פיננסי). לדוגמה, אם ערבות לערך השייר של רכב מסוים חושפת את הערב לסיכון של שינויים במצב פיזי של הרכב, סיכון זה הוא סיכון ביטוח, ולא סיכון פיננסי.

10.ב. חוזים אחדים חושפים את המנפיק לסיכון פיננסי, בנוסף לסיכון ביטוח משמעותי. לדוגמה, חוזים רבים של ביטוח חיים גם מבטיחים שיעור תשואה מינימלי לבעלי פוליסות (יוצרים סיכון פיננסי) וגם מבטיחים הטבות בקרות אירוע מוות שלעיתים עולות משמעותית על יתרת חשבון של בעל הפוליסה (יוצרים סיכון ביטוח בצורה של סיכון תמותה). חוזים כאלה הם חוזי ביטוח.

11.ב. בחוזים אחדים, אירוע מבוטח גורם לתשלום סכום הצמוד למדד מחירים. חוזים כאלה הם חוזי ביטוח, בתנאי שהתשלום, המותנה באירוע המבוטח, יכול להיות משמעותי. לדוגמה, קצבה לכל

החיים (life-contingent annuity), הצמודה למדד עלות המחייה, מעבירה סיכון ביטוח משום שתשלום תלוי באירוע לא ודאי - משך החיים של מקבל הקצבה (annuitant). ההצמדה למדד המחירים היא נגזר משובץ, אבל היא גם מעבירה סיכון ביטוח. אם ההעברה של סיכון ביטוח היא משמעותית, הנגזר המשובץ מקיים את ההגדרה של חוזה ביטוח, ובמקרה זה אין צורך להפרידו ולמדוד אותו בשווי הוגן (ראה סעיף 7 לתקן זה).

12ב. ההגדרה של סיכון ביטוח מתייחסת לסיכון שהמבטח מקבל מבעל הפוליסה. במילים אחרות, סיכון ביטוח הוא סיכון קיים (pre-existing risk) המועבר מבעל הפוליסה למבטח. לכן, סיכון חדש הנוצר על ידי החוזה אינו סיכון ביטוח.

13ב. ההגדרה של חוזה ביטוח מתייחסת להשפעה שלילית על בעל הפוליסה. ההגדרה אינה מגבילה את התשלום על ידי המבטח לסכום השווה להשפעה הכספית של האירוע השלילי. לדוגמה, ההגדרה אינה מחריגה כיסוי 'חדש במקום ישן' (new-for-old) שמשלם לבעל הפוליסה סכום המספיק כדי לאפשר החלפת נכס ישן פגום בנכס חדש. בדומה, ההגדרה אינה מגבילה תשלום בתקופת חוזה ביטוח חיים להפסד הכספי שנגרם לאנשים התלויים (dependants) בנפטר, היא גם לא מונעת את התשלום של סכומים שנקבעו מראש כדי לכסות את ההפסד שנגרם על ידי מוות או על ידי תאונה.

14ב. חוזים אחדים דורשים תשלום אם מתרחש אירוע לא ודאי מוגדר, אך אינם דורשים השפעה שלילית על בעל הפוליסה כתנאי מקדים לתשלום. חוזה כזה אינו חוזה ביטוח גם אם המחזיק משתמש בחוזה לצמצום חשיפה לסיכון הבסיס. לדוגמה, אם המחזיק משתמש בנגזר על מנת לגדר משתנה בסיס לא פיננסי בעל מתאם לתזרימי מזומנים מנכס של הישות, הנגזר אינו חוזה ביטוח משום שתשלום אינו תלוי בשאלה אם המחזיק מושפע באופן שלילי מקיטון בתזרימי המזומנים מהנכס. לחלופין, ההגדרה של חוזה ביטוח מתייחסת לאירוע לא ודאי שלגביו השפעה שלילית על בעל הפוליסה מהווה תנאי מקדים חוזי לתשלום. תנאי מקדים חוזי זה אינו דורש מהמבטח לחקור אם האירוע גרם בפועל להשפעה שלילית, אך מאפשר למבטח לדחות תשלום אם הוא לא השתכנע שהאירוע גרם להשפעה שלילית.

15ב. סיכון ביטוח או שרידות (lapse or persistency risk) (כלומר, הסיכון שהצד שכנגד יבטל את החוזה מוקדם יותר או מאוחר יותר ממה שחזה המנפיק בעת המחרת החוזה) אינו סיכון ביטוח משום שהתשלום לצד שכנגד אינו תלוי באירוע עתידי אי ודאי שמשפיע

באופן שלילי על הצד הנגדי. בדומה, סיכון הוצאה (כלומר, הסיכון של עלייה בלתי חזויה בעלויות הנהלה המיוחסות למתן שירות לחוזה, ולא העלויות הקשורות למקרי הביטוח) אינו סיכון ביטוח משום שעלייה בלתי חזויה בהוצאות אינה משפיעה באופן שלילי על הצד שכנגד.

16ב. לכן, חוזה שחושף את המנפיק לסיכון ביטול, סיכון שרידות או סיכון הוצאה אינו חוזה ביטוח אלא אם הוא גם חושף את המנפיק לסיכון ביטוח. אולם, אם המנפיק של אותו חוזה מקטין אותו סיכון באמצעות שימוש בחוזה שני כדי להעביר חלק מאותו סיכון לצד אחר, החוזה השני חושף את אותו הצד האחר לסיכון ביטוח.

17ב. מבטח יכול לקבל סיכון ביטוח משמעותי מבעל הפוליסה רק אם המבטח הוא ישות נפרדת מבעל הפוליסה. במקרה של מבטח הדדי (mutual insurer), המבטח המשותף מקבל סיכון מכל בעל פוליסה ומצרף יחד את הסיכונים. למרות שבעלי פוליסות נושאים באותו סיכון מצורף במשותף בתור בעלים, המבטח המשותף עדיין קיבל את הסיכון שהוא המהות של חוזה ביטוח.

דוגמאות לחוזי ביטוח

18ב. להלן מובאות דוגמאות לחוזים שהם חוזי ביטוח, אם ההעברה של סיכון ביטוח היא משמעותית:

- (א) ביטוח גניבה או נזק שנגרם לרכוש.
- (ב) ביטוח אחריות על מוצר, אחריות מקצועית, אחריות אזרחית או הוצאות משפטיות.
- (ג) ביטוח חיים ותשלום מראש של הוצאות קבורה (prepaid funeral plans) (למרות שמוות הוא ודאי, לא ודאי מתי יתרחש מקרה מוות או, לגבי חלק מסוגי ביטוח חיים, אם מקרה מוות יתרחש בתקופה המכוסה על ידי הביטוח).
- (ד) קצבאות שנתיות ופנסיות לכל החיים (כלומר, חוזים שמבטיחים פיצוי לאירוע העתידי הלא ודאי - משך החיים של מקבל הקצבה או של גמלאי - על מנת לסייע למקבל הקצבה או לגמלאי לשמור על רמת חיים נתונה, שאחרת היתה נפגעת כתוצאה ממשך חיים).
- (ה) כיסוי אובדן כושר וכיסוי רפואי.

(ו) ערבויות להגעה לבית משפט (surety bonds), ביטוח נאמנות (fidelity bonds), ערבויות לביצוע חוזה (performance bonds) ובטחונות במסגרת מכרז (bid bonds) (כלומר, חוזים שמבטיחים פיצוי אם צד אחר נכשל בקיום מחויבות חוזית, לדוגמה מחויבות לבנות בניין).

(ז) ביטוח אשראי שמבטיח ביצוע תשלומים מוגדרים כדי לפצות את המחזיק בגין הפסד שהתהווה לו משום שחייב מוגדר נכשל בביצוע תשלום במועדו לפי התנאים המקוריים או המתוקנים של מכשיר חוב. לחוזים אלה יכולות להיות צורות משפטיות שונות, כמו ערבות, סוגים אחדים של מכתבי אשראי, חוזה נגזר כשל אשראי או חוזה ביטוח. אולם, למרות שחוזים אלה מקיימים את ההגדרה של חוזה ביטוח, הם מקיימים גם את ההגדרה של חוזה ערבות פיננסית בתקן דיווח כספי בינלאומי 9 והם בתחולת תקן חשבונאות בינלאומי 32⁵ ותקן דיווח כספי בינלאומי 9 ולא בתחולת תקן זה (ראה סעיף 4(ד) לתקן). אולם, אם מנפיק של חוזי ערבות פיננסית הצהיר מפורשות קודם לכן שהוא מתייחס לחוזים אלה כחוזי ביטוח, והשתמש בטיפול החשבונאי החל על חוזי ביטוח, המנפיק יכול לבחור ליישם את תקן חשבונאות בינלאומי 32⁶ ותקן דיווח כספי בינלאומי 9 או את תקן זה לחוזי ערבות פיננסית כאלה.

(ח) אחריות מוצר. אחריות מוצר שהונפקה על ידי צד אחר עבור סחורות שנמכרות על ידי יצרן, סוחר או קמעוני היא בתחולת תקן זה. אולם, אחריות למוצר שהונפקה ישירות על ידי יצרן, סוחר או קמעוני אינה בתחולת תקן זה, משום שהיא בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 15 ותקן חשבונאות בינלאומי 37.

(ט) ביטוח בעלות (כלומר, ביטוח נגד הגילוי של פגמים בבעלות על קרקע שלא היו ידועים כאשר נכתב חוזה הביטוח). במקרה זה, האירוע המבוטח הוא הגילוי של פגם בבעלות, ולא הפגם עצמו.

⁵ כאשר ישות מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 7, ההפניה לתקן חשבונאות בינלאומי 32 תוחלף בהפניה לתקן דיווח כספי בינלאומי 7.

⁶ כאשר ישות מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 7, ההפניה לתקן חשבונאות בינלאומי 32 תוחלף בהפניה לתקן דיווח כספי בינלאומי 7.

- (י) ביטוח נסיעות (travel assistance) (כלומר, פיצוי במזומן או בעין לבעלי פוליסות בגין הפסדים שנגרמו בעת נסיעתם). סעיפים 6 ו-7ב דנים בחוזים אחדים מסוג זה.
- (יא) אגרות חוב תלויות קטסטרופה (catastrophe bonds) שמבטיחות תשלומים מוקטנים של קרן, ריבית או שניהם אם אירוע מוגדר משפיע לרעה על המנפיק של אגרות החוב (אלא אם האירוע המוגדר אינו יוצר סיכון ביטוח משמעותי, לדוגמה אם האירוע הוא שינוי בשיעור ריבית או בשער חליפין של מטבע חוץ).
- (יב) חוזי החלפה ביטוחיים (insurance swaps) וחוזים אחרים שדורשים תשלום המבוסס על שינויים במשתני אקלים, במשתנים גיאולוגיים או במשתנים פיסיים אחרים שהם מסוימים לצד לחוזה.
- (יג) חוזי ביטוח משנה.

19ב. להלן מובאות דוגמאות לפריטים שאינם חוזי ביטוח:

- (א) חוזי השקעה בעלי מבנה משפטי של חוזה ביטוח אבל אינם חושפים את המבטח לסיכון ביטוח משמעותי, לדוגמה חוזי ביטוח חיים שבהם המבטח אינו נושא בשום סיכון תמותה משמעותי (חוזים כאלה הם מכשירים פיננסיים או חוזי שירות שאינם חוזי ביטוח, ראה סעיפים 20 ו-21ב).
- (ב) חוזים בעלי המבנה המשפטי של ביטוח, אך מעבירים את כל הסיכון הביטוחי המשמעותי חזרה לבעל הפוליסה באמצעות מכניזם, שלא ניתן לביטול ושהוא מחייב, אשר מתאים תשלומים עתידיים של בעלי הפוליסות כתוצאה ישירה של הפסדים מבוטחים, לדוגמה חוזי ביטוח משנה פיננסיים אחדים או חוזים קבוצתיים אחדים (חוזים כאלה הם, בדרך כלל, מכשירים פיננסיים או חוזי שירות שאינם חוזי ביטוח, ראה סעיפים 20 ו-21ב).
- (ג) ביטוח עצמי, במילים אחרות השארת סיכון שהיה ניתן לכסות באמצעות ביטוח (לא קיים שום חוזה ביטוח משום שלא קיים שום הסכם עם צד אחר).
- (ד) חוזים (כמו חוזי הימורים) שדורשים תשלום אם מתרחש אירוע עתידי לא ודאי מוגדר, אך אינם דורשים, כתנאי מקדים חוזי לתשלום, שהאירוע ישפיע באופן שלילי על בעל

הפוליסה. אולם, זה לא מחריג את ההגדרה של תשלום שנקבע מראש כדי לכסות את ההפסד שנגרם על ידי אירוע מוגדר כמו מוות או תאונה (ראה גם סעיף 13ב).

(ה) נגזרים שחושפים צד אחד לסיכון פיננסי, אבל לא לסיכון ביטוח, משום שהם דורשים מאותו צד לבצע תשלומים המבוססים רק על שינויים במשתנה מוגדר אחד או יותר, כמו: שיעור ריבית, מחיר מכשיר פיננסי, מחיר סחורת יסוד, שער חליפין של מטבע חוץ, מדד מחירים או שיעורים, דירוג אשראי או מדד אשראי או משתנה אחר, בתנאי שבמקרה של משתנה לא פיננסי המשתנה אינו ייחודי לצד לחוזה (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 9).

(ו) ערבות הקשורה לאשראי (או מכתב אשראי, חוזה נגזר כשל אשראי או חוזה ביטוח אשראי) שדורש תשלומים גם אם למחזיק לא התהווה הפסד כתוצאה מכישלון של החייב לבצע תשלומים במועדם (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 9).

(ז) חוזים שדורשים תשלומים המבוססים על משתנה אקלים, גיאולוגיה או משתנה פיסי אחר שאינו ייחודי לצד לחוזה (מקובל לתאר כנגזרי מזג האוויר - weather derivatives).

(ח) אגרות חוב תלויות קטסטרופה שמבטיחות תשלומים מוקטנים של קרן, ריבית או שניהם, בהתבסס על משתנה אקלים, גיאולוגיה או משתנה פיסי אחר שאינו ייחודי לצד לחוזה.

20ב. אם החוזים המתוארים בסעיף 19 יוצרים נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות, חוזים אלה הם בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 9. זה אומר, בין השאר, שהצדדים לחוזה משתמשים במה שלעיתים נקרא חשבונאות פיקדון (deposit accounting), שכוללת את הפעולות הבאות:

(א) צד אחד מכיר בתמורה, שהתקבלה, כהתחייבות פיננסית, ולא כהכנסות.

(ב) הצד האחר מכיר בתמורה, ששולמה, כנכס פיננסי, ולא כהוצאה.

21ב. אם החוזים המתוארים בסעיף 19 אינם יוצרים נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות, תקן דיווח כספי בינלאומי 15 חל. לפי תקן דיווח כספי בינלאומי 15, הכנסות מוכרות כאשר (או ככל ש) ישות מקיימת מחויבות ביצוע על ידי העברת סחורה או שירות

שהובטחו ללקוח בסכום שמשקף את התמורה שהישות מצפה להיות זכאית לה.

סיכון ביטוח משמעותי

22ב. חוזה הוא חוזה ביטוח רק אם הוא מעביר סיכון ביטוח משמעותי. סעיפים ב-21 דנים בסיכון ביטוח. הסעיפים הבאים דנים בהערכה אם סיכון ביטוח הוא משמעותי.

23ב. סיכון ביטוח הוא משמעותי אם ורק אם, אירוע מבוטח יכול לגרום למבטח לשלם הטבות משמעותיות נוספות בכל תרחיש, למעט תרחישים חסרי מהות מסחרית (כלומר, אין להם שום השפעה ניכרת על כלכליות העסקה). אם הטבות משמעותיות נוספות ישולמו בתרחישים שיש להם מהות מסחרית, התנאי שבמשפט הקודם עשוי להתקיים גם אם האירוע המבוטח לגמרי לא צפוי או גם אם הערך הנוכחי החזוי (כלומר, שקלול הסתברות - probability-weighted) של תזרימי מזומנים מותנים מהווה חלק קטן מהערך הנוכחי החזוי של תזרימי המזומנים החוזיים הנוותרים.

24ב. ההטבות הנוספות המתוארות בסעיף ב-23 מתייחסות לסכומים העולים על אלה שהיו משולמים אם לא היה מתרחש שום אירוע מבוטח (למעט תרחישים חסרי מהות מסחרית). סכומים נוספים אלה כוללים עלויות טיפול בתביעות ועלויות הערכת תביעות, אך אינם כוללים:

(א) אובדן היכולת לחייב את בעל הפוליסה בגין שירותים עתידיים. לדוגמה, בחוזה ביטוח משותף ברווחים (investment-linked life insurance contract), במותו של בעל הפוליסה, המבטח לא יכול לתת יותר שירותי ניהול השקעה ולגבות עמלה בגין זה. אולם, הפסד כלכלי זה של המבטח אינו משקף סיכון ביטוח, כפי שמנהל קרן נאמנות אינו לוקח סיכון ביטוח בהתייחס למוות אפשרי של הלקוח. לכן, ההפסד הפוטנציאלי של עמלות עתידיות בגין ניהול השקעות אינו רלוונטי להערכת היקף הסיכון הביטוחי המועבר על ידי חוזה.

(ב) ויתור במקרה מוות על חיובים שהיו נגבים בעת ביטול או פדיון. משום שהחוזה יצר חיובים אלה, הויתור על חיובים אלה אינו מפצה את בעל הפוליסה בגין סיכון קיים. לכן, הם אינם רלוונטיים בהערכת היקף הסיכון הביטוחי המועבר על ידי חוזה.

(ג) תשלום התלוי באירוע שאינו גורם הפסד משמעותי למחזיק בחוזה. לדוגמה, נניח חוזה שדורש מהמנפיק לשלם מיליון ש"ח אם לנכס נגרם נזק פיסי הגורם להפסד כלכלי לא משמעותי של 1 ש"ח למחזיק. בחוזה זה, המחזיק מעביר למבטח את הסיכון הלא משמעותי של הפסד 1 ש"ח. באותו זמן, החוזה יוצר סיכון, שאינו סיכון ביטוח, לפיו המנפיק יצטרך לשלם 999,999 ש"ח אם יתרחש האירוע המוגדר. משום שהמנפיק אינו מקבל סיכון ביטוח משמעותי מהמחזיק, חוזה זה אינו חוזה ביטוח.

(ד) תקבולים אפשריים מביטוח משנה. המבטח מטפל בהם בנפרד.

25ב. מבטח יעריך את המשמעותיות של סיכון ביטוח בהתייחס לכל חוזה בנפרד, ולא בהתייחס למהותיות ביחס לדוחות הכספיים.⁷ לכן, סיכון ביטוח יכול להיות משמעותי גם אם קיימת הסתברות מינימלית להפסדים מהותיים לגבי מצבור של חוזים. הערכת חוזים בנפרד זו מקילה על סיווג חוזה כחוזה ביטוח. אולם, אם ידוע כי מצבור של חוזים הומוגניים קטנים יחסית מורכב מחוזים שכולם מעבירים סיכון ביטוח, מבטח אינו צריך לבחון כל חוזה בתוך אותו מצבור כדי לזהות מספר קטן של חוזים, שאינם נגזרים, שמעבירים סיכון ביטוח לא משמעותי.

26ב. מסעיפים 23ב-25 נובע כי אם חוזה משלם הטבה בקרות אירוע מוות העולה על הסכום לשלם במקרה של הישארות בחיים, החוזה הוא חוזה ביטוח אלא אם ההטבה הנוספת בקרות אירוע מוות אינה משמעותית (נבחן בהתייחס לחוזה ולא למצבור של חוזים). כפי שצוין בסעיף 24ב(ב), הויתור במקרה מוות על עמלת פדיון אינו נכלל בהערכה זו אם ויתור זה אינו מפצה את בעל הפוליסה בגין סיכון קיים. בדומה, חוזה לקצבה שמשלם סכומים סדירים למשך תקופת החיים של בעל הפוליסה הוא חוזה ביטוח, אלא אם התשלומים המצרפיים (aggregate) לכל החיים, אינם משמעותיים.

27ב. סעיף 23ב מתייחס להטבות נוספות. הטבות נוספות אלה יכולות לכלול דרישה לשלם הטבות מוקדם יותר אם האירוע המבוטח מתרחש מוקדם יותר והתשלום אינו מתואם לערך הזמן של הכסף. דוגמה לכך היא ביטוח חיים מקיף בסכום קבוע (במילים אחרות, ביטוח המספק הטבה קבועה בעקבות אירוע מוות בכל עת שבה ימות מחזיק הפוליסה, ללא מועד פקיעת הכיסוי). ודאי שבעל הפוליסה ימות, אך מועד המוות אינו ודאי. המבטח יפסיד בחוזים

⁷ לצורך זה, חוזים שנוצרו בו-זמנית עם אותו צד שכנגד (או חוזים שתלויים הדדית בדרך אחרת) מהווים חוזה אחד.

ספציפיים שבהם בעל פוליסה נפטר מוקדם, גם אם לא נגרם הפסד כולל במצבור של החוזים בכללותו.

28ב. אם חוזה ביטוח מופרד לרכיב פיקדון ולרכיב ביטוח, מעריכים את המשמעותיות של העברת סיכון ביטוח על ידי התייחסות לרכיב הביטוח. המשמעותיות של סיכון ביטוח המועבר באמצעות נגזר משובץ מוערכת על ידי התייחסות לנגזר המשובץ.

שינויים ברמה של סיכון ביטוח

29ב. חוזים אחדים אינם מעבירים שום סיכון ביטוח למנפיק בעת ההתקשרות, למרות שהם מעבירים סיכון ביטוח במועד מאוחר יותר. לדוגמה, נניח חוזה שמבטיח תשואה מוגדרת על השקעה וכולל אופציה לבעל הפוליסה להשתמש בתקבולים מההשקעה בפדיון/בתום התקופה על מנת לרכוש קצבה לכל החיים לפי שיעורי קצבה שוטפים, שבהם המבטח מזכה מקבלי קצבאות חדשים, כאשר בעל הפוליסה יממש את האופציה. החוזה אינו מעביר שום סיכון ביטוח למנפיק עד למימוש האופציה, משום שהמבטח נשאר חופשי לתמחר את הקצבה על בסיס שמשקף את הסיכון הביטוחי המועבר למבטח באותו זמן. אולם, אם החוזה מגדיר את שיעורי הקצבה (או בסיס לקביעת שיעורי הקצבה), החוזה מעביר סיכון ביטוח למנפיק בעת ההתקשרות.

30ב. חוזה המקיים הגדרה של חוזה ביטוח נשאר חוזה ביטוח עד שכל הזכויות וכל המחויבויות חוסלו או פקעו.